

Täydennysinventointi Vpl. Pyhäjärvellä syksyllä 2008 tuotti Mielenkiintoisia uusia löytöjä Pyhäjärven ja Laatokan rannoilta

Vpl. Pyhäjärven alueella on suoritettu arkeologisia kenttätöitä nyt kaikkiaan neljänä kesänä vuodesta 2005 lähtien. Tutkimukset ovat olleet osa Helsingin yliopiston arkeologian opintapiineen sekä Venäjän tiedeakatemian ja Kunstkamera-museon ”Lake Pyhäjärvi – Ozero Otradnoe” projektia.

Projektin tarkoituksena on selvittää aiemmin tutkittamattoman Pyhäjärven alueen kivikautista asutusta ja sitoa se osaksi muun Karjalankannaksen ja laajemmin Suomen ja Luoteis-Venäjän esihistoriallista kehitystä. Ennen vuotta 2008 inventoinneissa on löydetty yhteensä 27 uutta kivi- ja varhaismetallikautista sekä kolme myöhempiin aikoihin ajoittuvaa kohdetta. Näistä kohteista kuutta on tutkittu kaivauksin, tarkimmin Kunnianniemen kivikautista asuinpaikkaa vuosina 2006-2007. Näistä tutkimuksista on aiemmin kerrottu myös tämän lehden sivuilla.

Tietojen täydennystä
Vuosien 2005-2007 tutkimukset ovat jo tuottaneet

paljon uutta tietoa, mutta syksyllä 2008 päätettiin vielä suorittaa täydentäviä kenttätöitä.

Näiden tutkimusten tarkoituksena oli ensinnäkin laajentaa tutkimusalueita Pyhäjärveltä Suvannon alueelle, joka on niin ikään rikas kivikautisten irtolöytöjen osalta, mutta josta ei tunneta juurikaan kivikautisia asuinpaikkoja.

Viime syksyn tutkimusten tavoitteena oli osoittaa tämä löydöttömyys vain näennäiseksi, tutkimustilanteesta johtuvaksi, sekä hakea rajatulta alueelta esimerkkejä siitä, millaista materiaalia olisi löydettävissä – nämä kohteet toimivat myös vertailu- ja tausta-aineistona Pyhäjärven esihistoriaa tutkittaessa.

Toisena tarkoituksena oli suorittaa Pyhäjärven alueella täydennysinventointi, eli käydä läpi muutamia paikkoja, joilla ei aiemmin ajanpuutteen vuoksi ollut ehditty käymään tai joilla oli käyty, mutta joilta ei, vahvoista odotuksista huolimatta, ollut löydetty mitään.

Laatokan sekä Kiima- ja Pyhäjärven rannoilla

Pyhäjärvellä töitä tehtiin puolentoista päivän ajan lokakuussa 2008. Kenttätöihin osallistuivat Helsingin yliopistosta arkeologit **Kerkko Nordqvist**, **Oula Seitsonen** ja **Olli Kunnas**, sekä Kunstkamera-museosta arkeologi **Dmitrij Gerasimov**.

Vuoden 2008 tutkimukset rahoitti Karjalan kulttuurirahasto sekä Kunstkamera.

Ensimmäinen löydetty kohde sijaitsee Suuren-Hassinlammen pohjoisrannalla. Paikasta oli aiempien tutkimusten aikana ajettu ohii, mutta muiden kiireiden takia lupaavalta näyttänyt paikkaa ei ollut ehditty tarkistaa. Nyt jyrkän törmän juurelta, rannalla sijaitsevan leiripaikan rikkoontuneelta maanpinnalta löydettiin kvartsi-iskoksia. Tehtyjen löytöjen määrän ja niiden alueellisen levinneen perusteella kyseessä on pienialainen leiripaikka. Kohde sijaitsee siis edelleenkin rannalla, eli paikalla saa myös nykyisellään käsityksen kivikautisesta

Hassinlammen maastoa tutkimassa.

ympäristöstä, kasvillisuutta lukuun ottamatta. Paikka on jo käyttöaikanaan sijainnut todennäköisesti vastaavan lammen rannalla tai vaihtoehtoisesti pitkän suojaisten, vuonomaisen lahden pohjukassa.

Seuraavat kohteet löydettiin Kiimajärven koillisrannalta, Luukkaisenmäen lounais- ja luoteispuolelta. Jo aiempien kenttätöiden aikana oli pantu merkille tien

reunassa olleet lupaavan näköiset, hiekkaiset maatieleikkaukset, joita ei kuitenkaan ollut pysähdytty tutkimaan sen tarkemmin. Lisäksi alueelta tiedettiin aikoinaan kerätyn monia irtolöytöjä. Nyt tutkimuksissa löydettiin reilun puolen kilometrin matkalta kolme uutta kohdetta. Ne kaikki sijaitsevat vanhan rantatien reunassa, jota nykyinen tie leikkaa. Tienraken-

nus, sekä tieltä kahdella kohteista erkanevat tieurat ovat tuhonneet löytöpaikkoja merkittävässä määrin, mutta ainakin osa yhdestä kohteesta vaikuttaisi jotenkuten säilyneeltä. Sen sijaan yksi kohteista on käytännössä hiekanoton täysin tuhoama. Löydöt kaikilta kohteilta olivat kvartsi-iskoksia.

JATKUU sivulla 3.

Puheenjohtajat Antero Pärssinen (vas.) ja Yrjö S. Kaasalainen (oik.) luovuttamassa Reino Äikiälle Siirtoväen muistomitalia.

Uusi asiamies jatkaa Reino Äikiän työskarkaa

Peräti 37 vuotta Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamiehen ja Pyhäjärvi-lehten taloudenhoitajan tehtäviä hoitanut **Reino Äikiä** Huittisista on jäänyt tehtävästään ”eläkkeelle” maaliskuun alussa.

Pitkään kestäneiden peräänkuuluttelujen jälkeen on työlle löytynyt uusi jatkaja, merkonomi **Pirjo Kiiala** Tampereelta. Hän lupaa kevään kuluessa esittäytävä tarkemmin lehdessämme.

Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvosto hoiti helmikuussa vuosikokouksessaan lakisääteiset asiat hyväksyen säätiön viime vuoden toimintakertomuksen ja tilit.

Samalla valittiin hallinto, jonka johto pysyi ennallaan, mutta jäsenten kohdalla tuli joitain muutoksia. -MRT

LISÄÄ kokouksesta sivulla 8.

Pirjo Kiiala.

23. maaliskuuta 2009

Muutoksia säätiön hallinnossa

Yli 60-vuotias säätiömme on kokenut taloushallinnon puolella nyt merkittäviä muutoksia. Kuten hallinnon kokousuutisesta voimme lukea, vuodesta 1973 säätiön asiamiehenä, hallituksen viidentenä jäsenenä ja Vpl. Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajana toimineena on allekirjoittanut päässyt toivomalleen eläkkeelle ja tilalle on valittu Tampereella asuva, pyhäjärveläiset sukujuuret omaava merkonomi Pirjo Kiiala. Hallitukseen ja hallintoneuvostoon vaihtui myös muutamia jäseniä.

Asiamiehen muutos tapahtui virallisesti 1.3. ja käytännössä tili- ja muut asiat vaihtuivat Pirjolle 6.3. pidetyssä palaverissa. Ulospäin muutos ei tuo tiliasiointiin ainakaan toistaiseksi muutoksia. Samat pankkitilit ovat edelleen olemassa niin Huittisten Osuuspankissa kuin lehden tilausmaksuja hoitelevassa Sampo-pankissakin. Tämän mahdollistaa se, että asiamies pystyy hoitelemaan verkkopankin avulla kaikki tiliasiat suoraan kotoaan. Uuden asiamiehen ja hallituksen puheenjohtajan välistä toimenkuvaa hiotaan vielä ja luultavasti osa lähinnä kirjeenvaihdosta ja hallinnollisista tehtävistä siirtyy puheenjohtajan harteille.

Säätiön kotipaikkana on luonnollisesti edelleen nyt nimenmuutoksen kokenut Sastamalan kaupunki. Säätiön virallinen postiosoite on hallituksen puheenjohtajan osoite. Kaikki laskuihin ym. liittyvät asiat ohjautuvat suoraan Pirjo Kiialan osoitteeseen. Tarkat yhteystiedot ilmenevät lehtemme takasivulta. Kaikki Vpl. Pyhäjärvi-lehden tilauksiin ja osoitteenmuutoksiin liittyvät asiat ovat jo vuoden vaihteessa siirtyneet päätoimittajalle.

Säätiömme on aina ollut varoiltaan köyhä verrattuna moneen muuhun säätiöön. Siitä huolimatta olemme pystyneet jo yli viiden vuosikymmenen ajan kustantamaan kerran kuukaudessa ilmestyvää Vpl. Pyhäjärvi-lehteä. Säätiö on myös uhrannut valtaisia rahasummia entisen kotiseudun sankarihautausalueen ja muiden muistomerkkien tekemiseen ja kunnostamiseen. Säätiö ei ole lähtenyt koulupiiri- ja kyläkirjakustantajaksi. Toki olemme kustantaneet muutamia lähinnä kotiseutumme ja säätiömme historiaan liittyviä julkaisuja. Jokavuotiset Pyhäjärvi-juhlat ovat säätiönkin taholta olleet aina voimainkoitos, vaikka raskain vastuu onkin ollut paikallisilla järjestäjillä.

Karjalan matkailun avautuessa 1990-luvulla ei säätiömme halunnut lähteä matkailuyrittäjänä tekemään kotiseutumatkkoja. Varovaisesti lähdimme toki kertomaan ja selostamaan Pyhäjärven ja Käkisalmen matkakohteita, mutta vastuullisena matkojen järjestäjänä ja johtajina olivat rekisteröidyt matkatoimistot ja yksityiset henkilöt. Jos ei tullut matkoista kustannuksia, ei luonnollisesti tullut tulojakaan. Matkoista päästiin osalliseksi juhlien ja patsaiden paljastuksien yhteydessä pidettävien tilaisuuksien järjestämisessä.

Työ säätiössä on siis ollut todella avartavaa ja mukaansa tempaavaa. Vuosien varrella on kehittyneet työtapa ja toimintoja, joihin asiamieskin on urautunut. Moni asia voidaan tehdä jatkossa toisin ja helpommin. Haluan tässä yhteydessä kiittää kaikkia pyhäjärveläisiä ystäviä hyvästä yhteistyöstä kuluneiden vuosien varrella. Säätiömme hallinnolle ja uudelle asiamiehelle toivon voimia ja uutteruutta toimia Vpl. Pyhäjärvi-Säätiössä.

REINO ÄIKIÄ
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
kunniajäsen

Evakkovaellus toisen kerran Virolahdella ensi heinäkuussa

Kolmas valtakunnallinen Evakkovaellus järjestetään lauantaina 4.7.2009 Virolahdella, jossa pidettiin myös ensimmäinen osanottajille mieleenpainuvan kokemuksen tarjonnut vaellus kesällä 2006.

Vaelluksella kävellään noin seitsemän kilometrin matka Opistonmäeltä Pyterlahdesta Virolahden kirkolle. Tapahtumaan odotetaan tälläkin kertaa satoja osanottajia.

– Olimme heti valmiit järjestämään toistamiseen vaelluksen, kun edellinen onnistui hyvin. Siitä jäivät päällimmäisiksi tunteiksi ilo ja yhteenkuuluvuus niin osanottajille kuin järjestäjillekin, vaikka itse asia on surullinen, sanoo **Kaisu Rokka**, Virolahden Karjalaseura ry:n puheenjohtaja.

Vaelluksen järjestävät Evakkolapset ry ja Virolahden Karjalaseura ry yhteistyössä lukuisten virolahtelaisten järjestöjen kanssa.

Kaisu Rokka kertoo, että kesän 2006 vaelluksesta on tullut edelleen myönteistä palautetta. Aivan samoin

virolahtelaiset yhdistykset ovat olleet talkoopohjalta valmiita jatkamaan vaelluksen järjestämistä, vaikka se vaatiikin suurta panostusta.

Evakkolapset ry:n puheenjohtaja **Lauri Kosonen** kiinnittää huomiota siihen, miten viime sotiemme tieltä evakkoon joutuneet kymmenet tuhannet lapset ovat jo kaikki eläkeiässä, mutta lapsena koetut järkyttävät pakomatkat ja evakko-olot ovat pysyvinä muistoina.

– Jälleenrakennuksen ja uuvuttavan työelämän täyttämien vuosikymmenien jälkeen, elämäntilanteiden jo rauhoittuttua eläkepäiviksi, nuo muistot ovat alkaneet nousta pinnalle. Evakkolapset ovat alkaneet viime vuosina kokoontua keskustelemaan lapsuudestaan ja koko elämästään. Keskustelutilaisuudet on koettu hyväksi vertaistueksi. On haluttu vielä eläkepäivinä käsitellä silloisia ikäviä – ja joskus mukaviakin – kokemuksia.

Näiden kokemusten kä-

sittelyyn ja välittämiseen myös lasten ja lastenlasten ymmärrettäväksi liittyy Evakkovaellus, jota Evakkolapset ry on järjestänyt yhdessä eri järjestöjen kanssa jo kahtena kesänä. Kesäkuussa 2006 Virolahdella ja elokuussa 2007 Lohjalla järjestetyt vaellukset ovat keränneet satoja osanottajia.

– Vaellusten tarkoituksena on ollut kunnioittaa evakkoja ja erityisesti vaikeista kokemuksista selviytyneitä evakkolapsia ja saada yleiseen tietoon heidänkin nykyiset tarpeensa. On tärkeää oivaltaa, että evakkolapsetkin ovat omalla tavallaan sotaveteraaneja, joiden elämän loppuvaiheita yhteiskunta voisi helpottaa, toteaa Kosonen.

Evakkovaellus on merkittävä historiaa eläväksi tekevää tapahtuma, jonka arvoa lisää vielä se, että talvisodan alkamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 70 vuotta. Virolahden ensimmäinen Evakkovaellus teki moniin lähtemättömän vaikutuksen autenttisuudellaan. Suuri osa vaeltajista

oli pukeutunut evakkoajan asuun ja Pyterlahden kyläyhdistys oli pystyttänyt autenttisen sodan ajan joukkosidontapaikan.

Vastaavaan autenttisuuteen pyritään myös ensi kesänä, jolloin vaellusreitti kulkee juuri Pyterlahden Kyläyhdistyksen isännöimältä Opistonmäeltä Virolahden kirkolle. Kirkolla järjestetään kenttähartaus evakkoajan malliin, mutta samalla paneudutaan Virolahden kirkon ja sen ympäristön sotavuosien historiaan. VPK:n talolle kootaan myös näyttely evakkovuosista.

Lisätietoja tapahtumasta www.evakkovaellus.fi

Lisätietoja antavat myös: Virolahden Karjalaseura pj. Kaisu Rokka, puh. 040 744 80 35 ja varapj. Anni Talsi puh. 040 736 92 34

Evakkolapset ry. pj. Lauri Kosonen puh. 0400 259 005 ja Anne Kuorsalo puh. 040 524 52 93

Vpl Pyhäjärvi -juhlien alkupamaus Nokialla kutsuu viestijuoksuun

Kaiun Muistoviesti saa jatkoa, sillä Nokian Urheilukentällä juostaan ruotsalaistyyppinen viesti lauantaina 18.7. klo 14.00. Matkan pituus on yhteensä kilometri, jossa osuudet seuraavasti: 100m, 200m, 300m ja 400m.

Joukkueessa on neljä henkilöä, joista yhden tulee olla nainen tai alle 15-vuotias tai yli 60-vuotias. Juoksijoilla tulee olla karjalainen tausta, mutta pyhä-

järveläiset juuret tulisi olla ainakin osalla joukkueesta. Esimerkiksi perheet, sukuseurat ja kerhot voivat muodostaa joukkueita. Pukeutumiseen toivotaan leikkimielisyyttä; ”parhaiten” pukeutunut joukkue palkitaan. Palkintojen jako kentällä välittömästi viestin jälkeen. Mehutarjoilu. Järjestäjät pidättävät oikeuden soveltaa sääntöjä. Huhtikuun lehdessä on vielä tarkemmin tietoa viestijuok-

susta ja pyhäjärveläistaisista Nokian urheilijoista.

**Ilmoittautumiset
toukokuun loppuun
mennessä osoitteeseen:
kaiunmuistoviesti
@gmail.com**

Järjestäjänä:
Nokian Urheilijoiden
pyhäjärveläiset konkarit
(Naskalit, Kaasalaiset,
Pensasmaa-Puputit)

**Vpl. Pyhäjärvi-
juhlat Nokialla
18.-19.7.2009**

Keräys Vennamon muistomerkkiin jatkuu

Kunnianosoitukseksi **Veikko Vennamon** sotien jälkeen tekemälle asutustyölle on parhaillaan menossa keräys, joka jatkuu 10.9.2009 saakka. Hänen kunniakseen pystytetään asutustoiminnan muistomerkki Suomen Asutusmuseon läheisyyteen Lapinlahdelle vuonna 2010.

Veikko Vennamo toimi asutustoiminnan vaikuttajana ja johtajana vuosina 1940-1959. Suomessa II maailmansodan jälkeisen jälleenrakennuksen suurimpia urakoita oli karjalaisen siirtoväen ja rintamamiesten asuttaminen keväällä 1945 eduskunnan säätämän maanhankintalain mukaan.

Karjalan Liitto vetää muistomerkkihanketta, jonka toimikunnan puheenjohtaja on **Markku Laukkanen**. Hankkeen suojelijana on pääministeri **Matti Vanhanen**.

Muistomerkkihanketta voivat tukea kaikki halukkaat, niin yksityishenkilöt, Karjalaseurat ja -säätiöt ynnä muut tahot. Myös Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus on päättänyt keräykseen osallistumisesta.

Hankkeen tili on OP 578954-225368.

Karjalaiset piiraat ja pääsiäisherikut tutuksi ruokamarkkinoilla

Karjalainen ruokaperinne ja karjalaiset piiraat ja pääsiäisajan karjalaiset herkut tulevat tutuksi karjalaisilla ruokamarkkinoilla lauantaina 28.3. klo 11-15 Karjalatalolla Helsingissä..

Karjalaisen ruokaperinteen kirjo on moninainen, onhan lähes jokaisessa pitäjässä ollut oma erityisruokansa. Miten eroavat toisistaan tarjottavat Kanaksella, Laatokaan Karjalassa, Viipurin seudulla ja muualla luovutetussa Karjalassa. Karjalainen ruokakulttuuri kestää aikaa; myös uusia karjalaisia herkkuja tulee saataville jatkuvasti.

Markkinoilla on makusteltavaa koko perheelle. Myös työnäytöksiä on luvassa.

Tapahtuman järjestää Karjalan Liitto yhteistyössä OK-opintokeskuksen kanssa. Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Lisätietoja www.karjalanliitto.fi.

Pyhäjärven esihistoriasta syntyy oma kirja

JATKOJA etusivulta.

Luukkaisenmäen asuinpaikat ovat lisä Kiimajärven pohjoispään jo ennestään tiheään löytökantaan. Alueelta on peräisin suuri osa Pyhäjärven ennen toista maailmansotaa tehdyistä irtolöydöistä. Lisäksi siellä sijaitsee ainoa ennen sotia tunnettu ja tutkittu asuinpaikka, Konnitsanjoen sillan pohjoispuolella sijaitseva Äijö. Asuinpaikkaa tarkastettaessa havaittiin, että tien länsipuolinen osa kohteesta on turvassa umpeenkasvaneiden peltojen alla, mutta itäpuoli, jolla nykyään sijaitsee Konnitsan tsasouna, oli parhaillaan mahdollisesti tuhoavien rakennus- ja aitaamistöiden kohteena. Lisäksi yritettiin tarkistaa joen eteläpuolista Kaasalan- ja Nokelaisenmäen välistä aluetta, mutta tämä ei onnistunut tiiviin asutuksen ja aidattujen viljelysten vuoksi.

Yksi täydennysinventoinnin päätavoitteista oli ratkaista kysymys Pyhäjärven pohjoisrannan löydötmyydestä. Alueelta tunnetaan lukuisia vanhoja irtolöytöjä, mutta aikaisemmissa tutkimuksissa järven rannoilta ei kuitenkaan ollut havaittu muita kohteita kuin joitain yksittäisten kvartsi-iskosten tai kiviesien löytöpaikkoja. Aiempien kenttätöiden aikana oli myös kiinnitetty huomiota pohjoisrannalla paikoin näkyviin hyvinkin jyrkkiin ja korkeisiin rantamuodostumiin ja toisaalta oli havaittu, että järven eteläpuoliset rannat olivat monin paikoin erodoituneet ja erodoitumassa veteen. Jo tämä antoi aiheutta epäillä, että järven vedenpinnassa oli tapahtunut muutoksia kivi- ja varhaiskivikauden jälkeen – mutta millaisia, sitä ei varmuudella osattu sanoa.

Valoa kysymyksiin löytyi Keljanlahden pohjoisrannalta. Täällä tien ja järven välissä sijaitsevat kapeat hiekkarannat oli aiemmin ohi ajaessa pantu merkille, mutta niitä ei kesäaikana suoritetuissa inventoinneissa voitu tutkia, koska rannat olivat tuolloin täynnä auringonpalvoja ja uima-reita. Lokakuun viileys oli kuitenkin karkottanut ihmiset rannalta, josta nyt löydettiin kaksi kohdetta. Molemmat kohteet sijaitsevat nykyisellä rantaviivalla; kvartsi-iskoksia poimittiin paitsi avoimelta hiekkarannalta, myös hyvän matkaa järvestä, veden alta. Näyttääkin siltä, että vedenpinta järvestä on kivi-

kauden jälkeen kohonnut ja näin haudannut osan asuinpaikoista veden alle. Löytöjen lisäksi vedessä havaittiin nimittäin muutamia (palaneiden) kivien keskittyviä, jotka saattavat olla esihistoriallisia tulisihoja. Tämän oletuksen varmistaminen vaatisi kuitenkin tarkempia tutkimuksia. Joka tapauksessa löydöt paikkaavat merkittävästi alueen löytötyhjiötä ja auttavat meitä ymmärtämään alueella tapahtuneita ympäristön muutoksia.

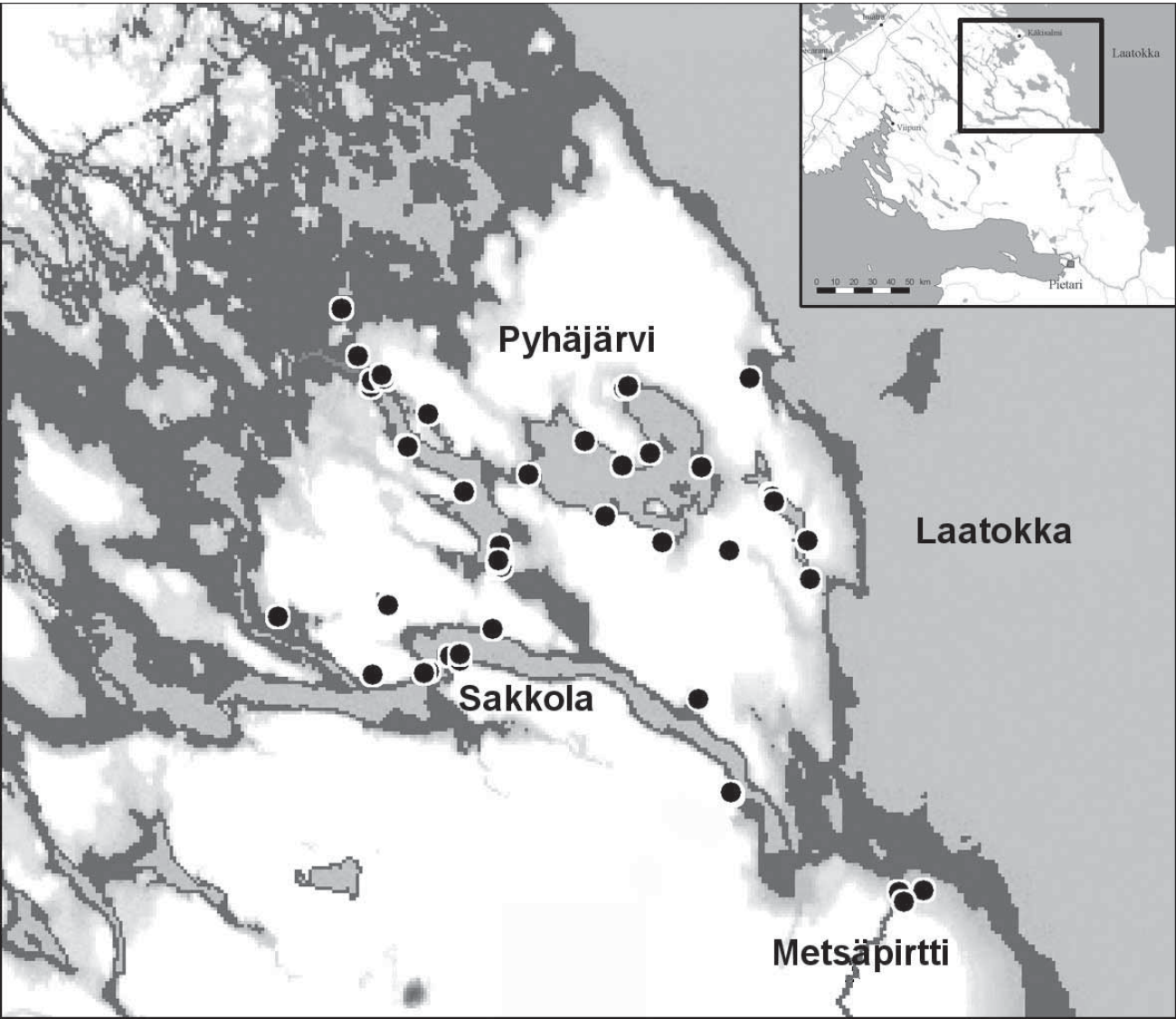
Yhtälailla tärkeitä olivat Riiskan kylästä löydetty kohteet. Täältä sillan kupeesta, tien ali juoksevan puron molemmin puolin löydettiin kvartseja kahdelta asuinpaikalta. Kohteiden sijainti on mielenkiintoinen monellakin tapaa. Ne ovat kaiketi aikanaan sijainneet nykyisen kylän paikalla lainehineen laguunin suulla, jota pitkä ja kapea hiekkasärkkä erotti Muinais-Laatokasta. Merkittävintä kohteissa on kuitenkin se, että ne ovat sijainneet Laatokan avoimella rannalla. Riiskasta löydetty kohteet ovat, niin ikään lokakuussa 2008 Metsäpirtin Lääväkylästä löydetyn pahoin tuhoutuneen kohteen ohella, ensimmäiset paikat, jotka ovat sijainneet aivan avoimen ulapan äärellä. Kaikki Laatokalta aiemmin tunnetut kohteet ovat sijainneet lähempänä mannerta saaristossa tai sen suojissa. Asuinpaikkojen lisäksi alueelta löydettiin kaksi mahdollista pyyntikuoppaa.

Tutkimusten tulevaisuus

Lokakuussa 2008 tehdyn inventoinnin tuloksia voi pitää hyvinä, kaikkiaan neljän työpäivän aikana löydettiin 19 kohdetta. Pyhäjärveltä paljastuneiden kohteiden lisäksi Metsäpirtin ja Sakkolan alueella tehdyissä tutkimuksissa onnistuttiin löytämään kahdeksan uutta kivi- ja varhaismetallikautista sekä kaksi myöhempää kohdetta, jotka sijaitsevat Kiviniemen ympäristössä, Suvannon etelärannalla sekä Viisjoen seudulla.

Lyhyestä kenttätöajasta huolimatta tutkimuksille asetetut päätavoitteet saatiin täytettyä. Tutkimuksissa saatiin osoitettua, että Kiviniemen-Suvannon alueelta on löydettyä runsaasti merkkejä kivi- ja varhaismetallikautista ja että alue on potentiaalinen kohde tuleville tutkimuksille.

Pyhäjärven täydennysinventoinnin tulokset olivat

Pisteet kartalla kertovat, missä kaivauksia on tehty.

Rannoilta ja rantavesistä tehdyt löydöt päätyvät tarkempaan tutkimukseen.

melkein pä paremmat kuin uskallettiin edes toivoa: lähes kaikilta tutkituilta alueilta löydettiin uutta materiaalia.

Neljänä vuonna suoritettujen, yhteensä 1,5 kuukauden kenttätöiden jälkeen projektilla on käsissään suuri määrä uutta aineistoa ja tietoa. Vaikka tutkimusryhmällä onkin tiettyjä toiveita päästä jatamaan kenttätöitä, ollaan nyt siinä vaiheessa, että jo kerätty materiaali tulee analysoida ja julkaista. On nimittäin hyvä muistaa, että arkeologiassa ei ole kysymys ainoastaan uusien kohteiden etsimisestä ja kaivamisesta: aivan yhtä tärkeää, ellei jopa tärkeämpää, kuin kenttätö on tutkimustulosten muokkaaminen kirjoitettuun asuun ja niiden julkaiseminen niin muun tutkijayhteisön, kuin suu-

ren yleisönkin käyttöön. Jos tutkimustulokset ja esiin kaivetut löydöt jätetään vain pölyttymään hyllyyn, tutkimuksilla ei ole mitään arvoa ja ainoa asia mitä niissä on tällöin saavutettu, on kaivauksin tutkittujen muinaisjäännösten peruuttamaton tuhoaminen. Tästä syystä tutkimusryhmän jäsenet keskittyvät tällä hetkellä löytömaterialin tutkimiseen ja analysointiin.

Töitä on tehty pitkin kuivaa talvea ja tutkimustyö tulee jatkumaan vielä ainakin vuoden loppuun. Ta-

voitteena on julkaista projektin tulokset useissa kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa.

Tämän lisäksi suunnitelmassa on kirjoittaa Pyhäjärven alueen kivi- ja varhaiskivikaudesta myös laajempi, yleistajuinen esitys, Pyhäjärven esihistoria.

KERKKO
NORDQVIST

OULA SEITSONEN

OLLI KUNNAS

Tutkimusten yhteyshenkilöt:

Kerkko Nordqvist, puh. 050 360 2913,
sähköposti kerkko.nordqvist@helsinki.fi

Oula Seitsonen, puh. 040 502 5892,
sähköposti oula.seitsonen@helsinki.fi

Pitäjä- ja suku markkinat tulossa

Karjalaiset pitäjä- ja sukumarkkinat järjestetään Karjalatalossa Helsingissä lauantaina 18.4.2009 klo 11-16. Tapahtumassa esitellään luovutetun Karjalan pitäjien ja sukuseurojen toimintaa ja saadaan tietoa Karjalan historiasta, muun muassa pitäjien sijainnista, kylistä ja suvuista, murteista ja muista ominaispiirteistä. Esillä ovat myös kesän kotiseutumatkot.

Lisäksi ohjelmassa on sukututkimukseen, pitäjiin, matkailuun ja Karjalan vaiheisiin liittyviä tietoiskuja ja matkak- ja maisemakuvia. Kävijät voivat tutustua myös karjalaisiin pitäjälehtiin ja pitäjä- ja sukukirjoihin. Seurat esittelevät esittelypöydillä pitäjänsä, toimintaansa ja kauppaavat julkaisuja ja muita seuran tuotteita.

Näillä markkinoilla pitäneen varmasti paikansa pyhäjärveläinen sanonta:

Ei uo kiel
rokas palant.

Rakas puolisoni, isämme ja äijämme

JAAKKO ILMARI VISKARI

s. 10.9.1928 Vpl. Pyhäjärvi
k. 14.2.2009 Helsinki

*Vaikka olet poissa, olet
aina sydämessäni läsnä.*

Anja

Lämmöllä muistaen ja kaivaten
**Juha, Maarit, Osmo, Ossi ja Sauli
Matti ja Sini**
muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Nuijan varresta

Aika rientää, kevät tulossa

Tervehdys kaikille lehtem-
me lukijoille täältä talvises-
ta Harjavallasta. Kevättä
kohti mennään, koska au-
ringen valo ja lämpö on
lisääntynyt ja talven selkä-
kin lienee tahtunut.

Kirjoittelin viimeksi uu-
sista haasteista, joita tämä-
kin vuosi on tuonut tulles-
sansa. Asiamiehen hakuil-
moitukset eivät lopultakaan
tuoneet odotettuja hakijoi-
ta, vaikka niin oletimme.
Olin etukäteen luvannut
hallintoneuvostomme pu-
heenjohtajalle, että asiat
hoidetaan tavalla tai toisel-
la, kun nykyinen asiamies
jättää tehtävänsä maaliskuu-
n alussa. Kävi kuiten-
kin niin, että löytyi yksi
henkilö, joka lupautui otta-
maan tehtävät vastaan ja
hoitaakseen, jos Säätiöm-
me hallintoneuvosto niin
päättää. Niinpä hallinto-
neuvostomme kutsui tä-
män henkilön kokoukseen-
sa kuultavaksi ja valitsi hä-
net yksimielisesti Säätiöm-
me asiamiehen tehtävään
maaliskuun alusta alkaen.

Kun sitten hallituksem-
me järjestäytymiskokouk-
sessa käsitelimme asiamie-
hen ja taloudenhoitajan
tehtävien käytännön näkö-
kulmia, saatoimme todeta
niiden parhaiten kuuluvan
samalle henkilölle. Yllätyk-
seksemme monipuolisen ja
pitkän talous- ja konttori-
kokemuksen omaava uusi
asiamies suostui ottamaan
myös nämä tehtävät hoi-
taakseen. No, kuka hää sit
on? Säätiömme uusi asia-
mies-taloudenhoitaja on
monien tuntema Pirjo Kii-
ala Tampereelta. Minun

siskoni. Mikä ”onnenkan-
tamoinen”, kuten kuulee
joskus sanottavan!

Nyt voimme todeta, että
Säätiömme edellisen asia-
mies-taloudenhoitaja Reino
Äikiä ”suuret saappaat”
on täytetty kahden tai oi-
keastaan kolmen henkilön
voimin. Uusi asiamies-ta-
loudenhoitaja Pirjo Kii-
lala vastaa pääosin Reinon en-
tisistä tehtävistä, ja päätoi-
mittaja Marjo Ristilä-Toik-
ka huolehtii lehtityönsä
ohessa mm. osoitteiston
hoidosta. Yritän omalta
osaltani huolehtia muista
tehtävistä. Haluan vielä kiit-
tää Säätiömme kunniajä-
sentä Reino Äikiää pitkästä
ja erittäin ansiokkaasta
työstä niin Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön kuin pyhäjärveläi-
syyden ja koko karjalaisuus-
denkin hyväksi. Voimia, ter-
veyttä ja pitkää ikää sinulle
Reino.

Hyvät ystävät! Pirjon
perehdyttäminen on jo aloi-
tettu, joten toivotamme
hänelle menestystä ja työ-
rauhaa. Emme odota Pir-
jolta niin pitkää palvelua
kuin Reinolta. Tarvitsem-
me kuitenkin edelleen tu-
keanne ja apuunne, jotta
asiat rullaisivat edelleen.
Kiitos, näkemiin ja kuule-
miin. Tervetuloa kevät!

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen puheenjohtaja

Valmistuneita

Jarmo Saarinen valmistui
diplomi-insinööriksi
4.2.2009 Tampereen tek-
nillisestä yliopistosta. Jar-
mon vanhemmat ovat Sir-
pa ja Leo Saarinen Nokial-
ta, isovanhemmat Aira (o.s.
Itäsalo) ja Aarne Pruuki.
Airan vanhemmat olivat
Hilja ja Aleksanteri Itäsalo
Lahnavalkamasta.

Kirkonsanoma

Paastorukous

Kristikunnan pitkässä his-
toriassa on ollut merkittä-
viä henkilöitä, joiden ope-
tukset ovat jääneet pysy-
västi vaikuttamaan satojen
vuosien päähän heidän
kuolemansa jälkeen.

Yksi tällainen vaikuttaja
oli Efraim Syyrialainen,
joka eli vuosina 306-378.
Hän oli Syyrian kirkon tun-
netuin opettaja, jonka kir-
jallista tuotantoa on jälki-
maailmalle säilynyt hyvin
suuri määrä. Hänen saa-
maansa arvostusta osoitta-
nee parhaiten, että hänet
on ortodoksisessa kirkossa
julistettu pyhäksi, ja paavi
Benedictus XV myönsi hän-
nelle 1920 arvonimen Kir-
kon opettaja. Näin sekä itäi-
nen että läntinen kristikun-
ta on osoittanut arvostus-
taan tälle miehelle, jonka
opetuksessa on paljon
myös tänä päivänä varteen
otettavaa.

Efraim Syyrialaisen ni-
meä kantaa erityisesti paas-
tonaikaan kuuluva rukous,
joka kuuluu näin:

*”Herra, minun
elämäni Valtias!
Estä minusta laiskouden,
veltouden, vallanhimon ja tur-
banpubumisen henki.*

*Anna minulle, Sinun palve-
lijallesi, sielun puhtauden, nöy-
ryyden, kärsivällisyyden ja
rakkauden henki.*

*Oi Kuningas ja Herra!
Anna minun nähdä rikok-
seni ja anna, etten minä veljeä-
ni tuomitsisi,
sillä suunnattu olet Sinä ian-
kaikkisesti.”*

Itäinen kristikunta tois-
taa tätä rukousta lukuisia
kertoja paastonajan palve-
luksissa. Konevitsan luos-
tarin isät ja veljet ovat sato-
jen vuosien ajan toistaneet
tätä huokailua Jumalan
puoleen. Rukous on kui-
tenkin erinomaisen hyvä
myös yksittäiselle kilvoitte-
lijalle ajankohtana, jolloin
meidän kaikkien on hyvä
käydä läpi jo taakse jäänyt-
tä vaellusta. Rukoilija aloit-
taa tunnustautumalla Suu-
ren Valtiaan alamaiseksi
käyttämällä ilmaisua, joka
on sekä uljas että herkkä.
Yleveyttä ilmaisee vahvasti
sana Valtias. Tämä sana tu-

lee hyvin lähelle rukoilijaa
itseään, kun hän toteaa elä-
mässään olevansa tämän
Valtiaan alainen.

Juhlavaa puhuttelua seu-
raa joukko pyyntöjä, joista
vapautumiseen rukoilija
anoo Valtiaan apua. Lais-
kuus, velttous, vallanhimo
ja turhan puhuminen eivät
ole kilvoittelijalle sopivia
ominaisuuksia. Sen sijaan
Jumalan palvelijan tunnus-
piirteisiin pitäisi kuulua sie-
lun puhtaus, nöyryys, kärsi-
vällisyys ja suurimpana
kaikista rakkaus.

Suorastaan majesteettillis-
ta puhuttelua seuraa hyvin
rehellinen tunnustus omas-
ta pienuudesta ja vahvasta
syyllisyydestä. Kun itse ko-
kee rikkoneensa monella
tavalla Jumalan tahtoa vas-
taan, ei voi syvällä rintaa-
nellä moittia lähimmäisiään
heidän rikkomuksistaan.
Tämäkin asia on sijoitettu
rukouksen sisään osoituk-
sena rukoilijan pyrkimyk-
sestä pysyä pienellä paikal-
la.

Efraim Syyrialaisen paas-
torukous sopii hyvin myös
meille luterilaisille, jotka

**Pyhä Efraim Syyrialai-
nen. Kuva: Joensuun tai-
demuseo, Pogostan Hi-
likan ja Juhani Berghe-
min kokoelma.**

emme tunne oloamme ko-
vin kotoisaksi ulkonaisten
kieltäytymismuotojen kans-
sa. Meille tekee kuitenkin
hyvää asettua lukuisien
muiden kilvoittelijoiden
rinnalle ja yhdessä heidän
kanssaan pyytää Jumalan
apua päiviemme kulkuun.
Hyvään paastonajan mat-
kaa Sinulle lukijani!

VEIJO JÄRVINEN

Jaakko Viskarin muistolle

Vpl. Pyhäjärvi -lehden pit-
käaikainen avustaja ja Py-
häjärvi-seuran aktiivinen
jäsen, merivartiomestari
Jaakko Viskari kuoli ystä-
vänpäivänä 14. helmikuuta
2009 Helsingissä. Hän oli
80-vuotias, syntynyt 10.
syyskuuta 1928 Pyhäjärven
Porsaanmäen kylässä.

Jaakko Viskarin elämän-
kaari kattoi suurimman
osan itsenäisen Suomen
historiaa. Hän syntyi ja kas-
voi aikana, jota meidän rau-
han ajan ja hyvinvointiyh-
teiskunnan kasvattien on
vaikea edes kuvitella.

Kuusilapsisen perheen
kuopuksena syntynyt isäm-
me näki päivänvalon koti-
talonsa saunarakennukses-
sa. Sisarusparvensa ainoa
näin hänen syntymänsä oli
auttamassa ammattitaitoi-
nen kättilö. Niihin aikoihin,
kun isä aloitti koulutaival-
taan, Porsaanmäelle vasta
suunniteltiin sähkölinjojen
tekoa ja autot olivat suuria
harvinaisuuksia.

Isä muisteli usein hai-
keudella lapsuusaikaansa,
jota hän kaikesta karuu-
desta huolimatta piti on-
nellisena ja huolettomana.

Vaikka nykyajan näkökul-
masta katsottuna monet
elämänmukavuudet häneltä

puuttuivatkin, isän mie-
lestä hänen kaikki perus-
tarpeensa olivat kunnossa.
Ruokaa ja vaatteita oli riit-
tävästi, ja kaiken kruununa
oli oman perheen ja tutun
kyläyhteisön lämpö. Lap-
set oppivat pienestä pitäen
kaikenlaisen maatalon
työntekoon, joka saattoi
toisinaan olla raskasta tai
vaikeakin. Perheen isä,
Matti Viskari, oli erinomai-
sen taitava käsistään ja ha-
lusi myös poikiensa oppi-
van samat taidot, kuten
suutarintyöt, erilaisten työ-
välineiden ja tarvekalujen
nikkaroinnin ja monenlai-
set maanviljelyyn ja karjan-
hoitoon liittyvät työt.

Isän lapsuus päättyi kui-
tenkin ikaistensa karjalais-
lasten tavoin aivan liian var-
hain. Talvisodan syttymis-
hetkellä hän oli vasta 11-
vuotias. Siitä hetkestä al-
koivat katkerat sotavuodet,
joihin mahtui muun muas-
sa kaksi evakkomatkaa ja
yhtä monta kotiinpaluuta
hävitettyyn kotiin. Isä oli
hieman liian nuori joutu-
akseen sotaan veljiensä ta-
voin, mutta hänelle lankesi
rankka vastuu kotiutensa
toista, jotka hän nuoresta
iästään huolimatta hoiti
kunnialla ja niin hyvin kuin
niissä oloissa oli mahdol-
lista.

Viimeisen kerran isä näki
oman kotikylänsä rauhan-
teon jälkeisenä aamuna
20.9.1944, kun hän joutui
lähtemään kolmannelle, lo-
pulliselle evakkomatkalleen
hevoskaravaanissa Junno-
hevosellaan Suomen uusi-

en rajojen sisäpuolelle.

Sotien jälkeen isä asettui
asumaan Vuorion tilalle
Huittisten Sammun kylään.
Vuonna 1950 hän pestau-
tui merivartijaksi ja muutti
pysyvästi Helsinkiin. Suo-
menlahden merivartiostos-
sa hän palveli 25

vuotta. Tänä aikana hän
yleni merivartiomestariksi
ja toimi muun muassa var-
tiolaivoissa useita vuosia
perämiehen ja päällikön
tehtävissä. Isä avioitui
vuonna 1961 ja muutti äi-
din kanssa neljä vuotta
myöhemmin Helsingin
Vuosaareen, missä hän sai-
kin asua loppuun saakka.

Meidän poikien ja äitim-
me mielestä varsinaisen elä-
mäntyönsä isämme teki
vasta eläkkeelle jäätyään.
Olimme molemmat alle
kymmenvuotiaita, kun isä
palvelusvuosiensa täytyttyä
tahtoi jäädä hoitamaan ko-
tiamme. Ystäville ja suku-
laisille hän kuvaili itseään
usein kotirouvaksi, ja us-
komme hänen sanoneen
tämän suurella ylpeydellä.
Isä valmisteli meidät pojat
kouluun, äidin töihin, lait-
toi ruuat, siivosi ja teki kai-
ken - ja enemmän - mitä
isältä voi odottaa. On vai-
kea kuvailla sitä tunnetta,
kun kapuaa äidin kanssa
isän kuoleman jälkeisenä il-
tana lapsuuskodin portai-
ta, eikä ovi ole enää muuta-
maa senttiä raollaan - eikä
isä enää eteisessä hymyssä
suin vastassa.

1990-luvulla muuttunut
maailmantilanne antoi en-
simmäistä kertaa pyhäjär-
veläisille virallisen mahdol-
lisuuden matkustaa entisil-
le kotisijoilleen. Isä kuiten-

kin kieltäytyi jyrkästi lähte-
mästä mukaan näille koti-
seutumatoille. ”Mie en
lähde sinne itkemään. Ha-
luan säilyttää muistoni sel-
laisina kuin ne ovat.”

Karjalaisuus ja Viskarin
suku olivat isälle äärimmäi-
sen tärkeitä asioita. Vuosi-
na 1983-84 hän vietti ai-
kaansa arkistoissa tutustu-
en sukumme esi-isistä teh-
tyihin rekisterimerkintöi-
hin. Niiden, omien
muistikuvien ja omilta
lähisukulaisiltaan saaman-
sa perimätiedon pohjalta
hän laati oman sukuhaa-
ransa historiikin. Oli itses-
tänselvyys, että hän otti
arvonimekseen äijän saa-
dessaan

ensimmäisen lapsenlap-
sensa. Hänelle myönnettiin
v. 2008 Pyhäjärvi-seuran
kunniajäsenyys, josta hän
oli hyvin otettu.

Me Jaakko Viskarin lähi-
omaiset teemme kunniaa
isälle, puolisolalle ja äijälle.
Teemme parhaamme hä-
nen muistonsa säilyttämi-
sekseen ja jatkaaksemme
sukumme historiaa tavalla,
josta hän voisi olla ylpeä.

MATTI ja JUHA
VISKARI

Merkkipäiviä

Lilja Salonen, o.s. Kilpe-
läinen, täyttää 90 vuotta
24.4.09 Huittisissa.

Onnittelevat Eeva per-
heineen ja sisaren lapset
Ruotsista.

Merkkipäiviä

Einari Kukko 90 vuotta

Einari Kukko Kalevalan päivänä 2009.

Neljä pyöreitten vuosikymmenten juhlapäivää tänä vuonna

”Suomalaisten tykki vapaan Laatokan rannalla” Helsingin Sanomissa 3.12.41 julkaistu kuva, missä patterin päällikkö Einari Kukko pitämässä tykkiharjoitusta Puutsaassa. Se sijaitsee rannikon edustalla Sortavalan ja Lahdenpohjan välillä. Taustalla näkyy rannaton ulappa.

Lähipäivinä 90 vuoden kunnioitettavan iän saavuttava **Eudo Einari Kukko** valoisine ja vireine olemuksineen ja terävästi tässä päivässä kiinni olevine ajatuksineen jaksaa tavatessa yllättää kerrasta toiseen. Hänet kohdatessaan on tosi vaikea uskoa, että mittarissa on jo noin monta vuosikymmentä. Ei tunnu oikealta käyttää hänestä nimitystä teräsvaari. Pikemminkin, ikäisekseen iätön, henkisesti ja kunnoltaan ainakin 30 vuotta ikäänsä nuoremmalta vaikuttava reipas seniori.

Sisarussarjansa kolmanneksi nuorimpana vanhemmilleen **Tuomas** ja **Maria** (o.s. Kaasalainen) **Kukolle** 26.3.1919 Tammalan talossa Tiitualla Viipurin läänin Pyhäjärvellä syntynyt Einari kuuluu alun perin kaikkiaan 13 lapsen sisarussarjaan.

Tammalassa asuneen suurperheen, jossa oli 29 henkeä, jäseneksi syntyneen Einarin isoisä, hänkin Tuomas, kuoli 1921. Tämän jälkeen Pyhäjärven viimeisin suurperhe vähitellen hajosi. Einarin isä osti v. 1922 lähistöltä vaimonsa sisaren mieheltä **Matti Koivumäeltä** tämän tilan. Siellä Einarin perhe asui sotiin asti. Molemmat talot, Einarin Karjalan kodit, Tammala ja Koivumäki ovat edelleen ulkoapäin varsin hyväkuntoisina ja entisen näköisinä jäljellä Tiitualla.

Perheen aikuiseksi kasvaneista 9 pojasta Einarin lisäksi elossa on vielä v. 1923 syntynyt **Viljo**. Ainoa tytär **Helmi** kuoli 84-vuotiaana v. 1999.

Einari aloitti koulutien Tiituan kylälaisten koulussa, Musakanlahden kansakoulussa. Hän pääsi ylioppilaaksi Käkisalmen Yhteiskoulusta 70 vuotta sitten toukokuun lopussa 1939. Luokkakuvaa esitellessä Einari kertoo pienen tarinan jokaisesta. Hänen lisäksi vuosikurssin ylioppilasta kaksi muuta on vielä elossa. Luokkatoveri **Vuokko Koivusalo-Hagmanin** koti on Etelä-Haagassa Helsingissä asuvan

Tammalan talo, Einari Kukon syntymäkoti Pyhäjärven Tiitualla v. 2007. Kuvassa mukana Einari Kukon veljenpoika Tuomo Kukko.

Koivumäen talo.

Einarin viereisessä talossa ja he näkevät toisiaan takaa pihatiellä.

Einari lukiovuosina oli tapana, että ylioppilaskokelaat hankkivat jo syksyllä itselleen koukkupäisen kepin, jota käyttäen spatseerattiin kaupungilla. Myös naiskokelailla oli oma keppi, se oli malliltaan suora, muistutti sirkus- tai voimistelusuavaa. Todennäköisesti rottingista valmistettu, erinomaisessa kunnossa ollut keppi löytyi muiden Karjalasta tulneiden tavaroiden joukosta Mouhijärveltä evakkomatkan päätteeksi Kukkojen saamasta talosta muutamia vuosia sitten. Nyt tämä rakas muisto vuosilta 1938-

39 on Einarilla päivittäisessä käytössä. Talvikelejä varten hän on kiinnittänyt siihen asianmukaisen, taittuvan jääpiikin.

Nuoruusvuodet sodassa

Kun ylioppilaslakki oli toukokuun lopussa saatu ja sitä juhlistu Käkisalmen Kalliosaaren Kasinolla, Einari palasi kotiinsa Koivumäen tilalle. Siellä hän ehti olla ylioppilaana vain yhden yön. Vapaaehtoisena asevelvollisuutta suorittamaan lähteneen arki alkoi heti kesäkuun toinen päivä, jolloin hän matkusti Valamoon Rannikkotyktöön alokkaaksi. Armeija jatkui elokuussa aliupseeri-

koulussa Käkisalmissa.

Ja kun syksy eteni, aliupseerioppilaat alkoivat YH:een kutsuttujen reserviläisten koulutuksen. Marraskuun lopussa pian 70 vuotta sitten Einarin taival jatkui merisotakouluun Suomenlinnaan, joka vaihe kesti talvisodan loppuun. Hän suoritti molemmat sodat jatkuneen palveluksensa isänmaan puolustajana Rannikkotyktistössä.

Kaksi Einarin veljessarjan vanhemmista veljistä, **Toivo** (k. 31.12.39) ja **Heikki** (k. 4.9.41) menivät sodassa. Einari kerää itse kuuluvansa niihin harvalukuisiin elossa oleviin pyhäjärveläismiehiin, jotka selvisivät haavoittumatta sodassa.

Kapteenin sotilasarvon omaava Einari Kukko on ansioistaan palkittu lukuisilla kunniamerkeillä. Monta riemastuttavaa tarinaa kumpuaa hänen mieleensä sotatantereilta. Sovimme, että niistä kirjoitetaan erikseen, toisella kerralla. Einari on itsekin kuulunut vuosikymmeniä Vpl. Pyhäjärvi-lehden avustajiin.

Pyöreiden merkivuosien juhlaa
Tämä vuosi on monella tapaa pyöreitten vuosikymmenten juhlaa Einarille.

Nyt maaliskuussa syntymäpäivä 90 vuotta, toukokuun lopussa ylioppilaaksi tuloista 70 vuotta ja valmistumisesta Helsingin yliopistossa agronomiksi tulee kuluneeksi tänä vuonna 60 vuotta. Myös Einarin avioliitto Helvinsä kanssa tulee kestäneeksi 60 vuotta.

Einari muistuttaa vanhasta sanonnasta: ”Ensin tupa ja takka, sitten vasta akka”. Hän sai 5.5.1949 yliopistosta agronomin paperit ja kihlautui samana päivänä. Ensimmäiseen virkaansa hän meni 15.5.49. Häitä vietettiin kolmen kuukauden päästä 13.8.49.

Työurallaan Einari Kukko on toiminut agronomina maatalousalan järjestöjen valtakunnallisilla johtopaikoilla. Ura alkoi Pienviljelijöiden keskusliiton maanviljelysagronomina 1949 ja eläkkeelle Maatalouskeskusten Liitosta hän jäi vuonna 1982. Elämänvarrella kertyi työn ohella parisenkymmentä varsin merkittävää luottamustehtävää, joista osa jatkui eläkevuosina. Ehkä lähinnä sydäntä on niistä ollut Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Kun seura v. 1957 perustettiin, Einari Kukko aloitti seurassa sen ensimmäisessä johtokunnassa. Vuosina 1966-1974 hän toimi seuran puheenjohtajana. Kunniajäseneksi hänet kutsuttiin v. 1977. Hän on seuran kunniajäsenistä iältään toiseksi vanhin, v. 1915 samassa kylässä Tiitualla syntyneen **Nestori Kaasalaisen** jälkeen. Kolmantena tulee tänä vuonna marraskuussa niinikään 90 täyttävä, toisella puolen samaa Kiimajärveä syntynyt **Toini Pelkonen**. Ei ole montakaan Pyhäjärvi-seuran kokousta saati Pyhäjärvi-juhlaa, johon Einari Kukko ei olisi näinä vuosikymmeninä aktiivisesti osallistunut.

Omaishoitajuus keskeistä viime vuosina

Einari Kukko avioitui v. 1949 Rantasalmelta kotoisin olevan **Helvi Maria Viljakaisen** kanssa. Haukiveden suomalaiskansalli-

sisäisissä maisemissa Rantasalmella on myös Kukkojen kesäpaikka. Sinne he olivat auto pakattuna lähdyssä tavanomaiseen tapaan kesäviittoon kun Helvin saama sairauskohtaus keskeytti suunnitelmien toteuttamisen kesän alussa 2004.

Viime vuosien ajan Einari on toiminut puolisonsa ympärivuorokautisena omaishoitajana, mihin tilanteeseen tuli helpotusta vasta viime huhtikuussa, kun Helville järjestyi paikka parinsadan metrin päästä kodista Riistavuoren vanhusten keskuksessa. Hoivasuhde on jatkunut edelleen tiiviinä Einarin käydessä päivittäin Helviä kotiosassa.

Historian ja karttojen tutkiskelu, ajankohtaisten tapahtumien tiivis seuraaminen tiedotusvälineistä ja kuntoilu kävelylenkeillä ovat Einarin päivittäisessä ohjelmassa. Rakas liikuntalaji hiihto oli sen sijaan jätettävä lääkärin toivomuksesta. Tämä kun varoittelee, että hiihtäessä tulee kova hiki ja vilustuminen uhkaa, mikä voi kääntyä kohtalokkaaksi sairastumiseksi.

Tavateessamme Einari pyytelee anteeksi, että perheen nykyisen tilanteen takia osallistuminen harrastuksiin ja yhdistystoimintaan kodin ulkopuolella on jäänyt vähemmälle. Hän on ehdottanut, että omaishoitajina toimivien puolisoitten asemasta ja työn vaatimuudesta puhuttaisiin enemmän myös pyhäjärveläisten kesken, myös esimerkiksi Pyhäjärvi-lehdesä. Tottahan on, että samankaltaisessa, rankassa omaishoitajan tilanteessa kuin hän ovat olleet myös useat muut vanhemman polven pyhäjärveläiset.

Merkkipäivänään Einari Kukolla ei ole vastaanottoa. Vpl. Pyhäjärvi-lehti lukijoihin onnittelee kunnioittaen ja lämpimästi 90 vuotta täyttävää pyhäjärveläistä, synnyinseutunsa sekä karjalaisen kulttuurin ja muistojen aktiivisena vaalijana pitkän uran tehnyttä Einari Kukkoa!

KAARINA
PÄRSSINEN

Tietoa löytyi vanhoista Käkisalmen Sanomista: Koulujen väliset hiihtokilpailut Pyhäjärvellä 1936-1939

Vanha palkintomaljia innosti kirjoittajaa etsimään tietoa vanhoista hiihtokilpailuista.

Joulukuun lehdessämme kerrottiin harvinaisesta kiertopalkinnosta, joka oli putkahtanut esiin Enkkuan koulun opettaja **Paul Miikkulaisen** muutto-kuormasta.

Käkisalmen Sanomat julkaisi vuosittain useita pyhäjärveläisiä tapahtumia. Myös koulujen väliset hiihtokilpailut olivat tarkasti selostettuna. Oheisista tuloksista voidaan todeta, että hiihtoharrastus oli tavanomaista ansiokkaampaa eräissä kouluissa. Ohessa tuloksia eri vuosien kouluhiihdoista.

25.2.1936 kilpailut Pyhäjärvellä

Pojat joukkuekilpailu 1.Enkkua 18,10 2.Musanlahti 18,33 3. Pyhäkylä 18,37 4.Salitsanranta 18,45 5.alakylä 19,04 6.Noitermaa 19,33 7.Yläjärvi 19,50 8.Kahvenitsa 20,33 9.Konnitsa 21,21

Tytöt joukkuekilpailu 1.Enkkua 9,28 2.Salitsanranta 9,29 3. Alakylä 9,41 4.Yläjärvi 9,51 5.Pyhäkylä 10,03 6.Kahvenitsa 10,17 7.Noitermaa 10,52 8.Musanlahti 11,13

Henkilökohtaiset tulokset:

Pojat 1. Aarne Pusa Enkkua 8,52 2.Olavi Jauhianen Salitsanranta 9,07 3.Heino Äikäs Musakalahdi 9,07 4.Arvi Rampa Pyhäkylä 9,09 5.Anselm Talonpoika Enkkua 9,18 6.Erkki Tamminen Alakylä 9,20 7.Kauko Kaasalainen Musakalahdi 9,25 8.Viktor Arjasalo Pyhäkylä 9,28 9.Alpo Anttonen Enkkua 9,35 10. Lauri Pokkinen 9,36

Tytöt 1.Aili Kotti Enkkua 4,38 2.Laura Musakka Salitsanranta 4,38 3. Martta Kojo Enkkua 4,50 4.Toini Rantalainen Alakylä 4,50 5. Salme Kiiveri Alakylä 4,51 6.Eila Pakarinen Salitsanranta 4,51 7. Amalia Haakana 4,53 8.Helvi Nännimäinen Yläjärvi 4,53 9.Kerttu Happonen Salitsanranta 4,56 10.Elma Nännimäinen Alakylä 4,58

25.2.1937 Vernitsan koululla

Pojat joukkuekilpailu 1.Enkkua 19,53 2.Alakylä 20,51 3.Vernitsa 21,27 4.Salitsanranta 21,37 5.Pyhäkylä 21,48

Tytöt 1. Salitsanranta 10,16 2.Enkkua 10,16 3.Vernitsa 11,00 4.Riiska 11,15 5.Alakylä 11,22

Henkilökohtaiset ajat:

Pojat 1. A. Pusa Enkkua 9,28 2.E. Tanninen Alakylä 9,59 3.P.Pusa Enkkua 10,25 4.T. Partanen Salitsanranta 10,40 5.M. Pitkän Vernitsa 10,43

Tytöt 1. Kerttu Happonen Salitsanranta 4,58 2.Kerttu Pusa Enkkua 5,10 3.Toini Hopia Riiska 5,16 4.Laura Musakka Salitsanranta 5,18 5.Irja Multanen 5,19

1.3.1938 Enkkuan kansakoululla

Pojat joukkuekilpailu 1.Enkkua 20,27 2.Pyhäkylä 21,32 3.Lohijoki 21,54 4.Musakanlahti 22,19 5.Salitsanranta 23,06 6.Noitermaa 23,11 7.Alakylä 23,23

Tytöt 1.Enkkua 10,02 2.Alakylä 10,59 3.Lohijoki 11,24 4.Salitsanranta 11,45 5.Noitermaa 12,06 6.Musakanlahti 14,03

Henkilökohtaiset ajat:

Pojat 1.Pentti Pusa Enkkua 10,03 2.Aarne Matikainen Enkkua 10,14 3.Arvi Pusa Enkkua 10,42 4. Erkki Toiviainen Enkkua 10,46 5.Olavi Inkinen Pyhäkylä 10,46 6.Veikko Teittinen Pyhäkylä 10,46 7. Pekka Pusa 10,49 8.Toimi Haapasaari 10,52 9. Hannes Hämäläinen Lohijoki 11,02 10. Risto Kukko Musakanlahti 11,09

Tytöt: 1. Kerttu Pusa Enkkua 4,50 2.Toini Pusa Enkkua 5,12 3.Veera Villanen 5,13 4.Veera Tanninen Alakylä 5,21 5.Saimi Virkki Enkkua 5,33 6.Eevi Ukkonen Lohijoki 5,36 7.Martta Kinnari 5,38 8.Rauha Virolainen Lohijoki 5,48 9.Terttu Haapasaari Lohijoki 5,50 10. Maire Pakarinen Salitsanranta 5,10

Nuorukaisia hiihtokilpailuissa 1920-luvulla Alakylässä.

4.3.1939 Kahvenitsan koululla

Pojat joukkuekilpailu 1. Pyhäkylä 18,27 2. Enkkua 18,32 3. Alakylä 18,36 4. Konnitsa 18,44 5. Salitsanranta 19,10

Tytöt joukkuekilpailu 1. Enkkua 9,47 2. Salitsanranta 9,50 3. Alakylä 9,55 4. Kahvenitsa 10,01 5. Pyhäkylä 10,18

Henkilökohtaiset tulokset:

Pojat 1.Lauri Reinikainen Pyhäkylä 8,52 2. Veikko Kiuru Alakylä 9,04 3.Pentti Pusa Enkkua 9,05 4.Aulis Hiiri 9,06 5.Tuomas Matikainen Musakanlahti 9,24 6.Eero Tenkanen Enkkua 9,27 7.Aarne Matikainen 9,27 8.Pentti Karilainen Alakylä 9,33 9.Pentti Hoikkala Salitsanranta 9,35 10. Aaro Heiskanen 9,35

Tytöt 1.Tekla Hietanen Alakylä 4,47 2.Lea Pitkän Enkkua 4,51 3.Henni Meskanen Salitsanranta 4,51 4. Alma Nikkanen Kahvenitsa 4,54 5.Kerttu Pennanen Enkkua 4,56 6.Maire Pakarinen Salitsanranta 4,59 7.Siviä Haikonen Enkkua 5,02 8.Sirkka Silvennoinen Pyhäkylä 5,07 9.Jenny Ijäs Kahvenitsa 5,07 10.Maija Karilainen Alakylä 5,08

Molemmat kiertopalkinnot olivat katkolla. Poikien kohdalla Enkkua oli aikaisemmin saanut kiinnityksen jo seitsemän eri kertaa ja jos se nyt olisi voittanut tämän palkinnon sääntöjen mukaan omakseen. Mutta yhdestä jäi siis kiinni ja kilpailun voittikin Pyhäkylä saaden palkintoon kolmannen kiinnityksen. Mihin poikien kiertopalkinto-

ja sitten lopulta päätyi ei lehdistä käynyt ilmi, koska seuraavat koulujen väliset hiihdot olivat Käkisalmen Sanomissa vasta keväällä 1944 eikä kiertopalkinnoista siinä puhuttu mitään.

Tyttöjen kohdalla 1939 hiihdoissa sekä Salitsanranta että Enkkuan kouluilla oli aikaisemmin kaksi kiinnitystä kiertopalkintoon ja kun Enkkua voitti peräti kolmella sekunnilla tyttöjen joukkuekilpailun palkinto jäi siten lopullisesti Enkkuan koululle.

Tästä tuloluettelosta pystyy Vpl. Pyhäjärvi-Seura teettämään tarpeelliset kaiverukset.

Koulujen väliset hiihtokilpailut Pyhäjärvellä -44

Viimeiset Pyhäjärven kansakoulujen väliset hiihtokilpailut pidettiin Enkkua maanantaina helmikuun 27 päivänä 1944. Pojat hiihtivät 2 km ja tytöt 1 km. Joukkueeseen hyväksyttiin kahden parhaan hiihtäjän aika.

Tulokset:

Pojat: 1 Salitsanranta 2.Pyhäkylä 3.Enkkua 4.Noitermaa 5.Yläjärvi 6.Vernitsa

Tytöt: 1. Enkkua 2.Kahvenitsa 3.Salitsanranta 4.Noitermaa 5.Yläjärvi 6.Vernitsa

Henkilökohtaiset tulokset:

Pojat: 1.Eino Pakarinen Salitsanranta 9,17 2.Matti Karilainen Pyhäkylä 9,21 3.Lauri Musakka Salitsanranta 9,21 4.Pentti Hauhia Pyhäkylä 9,23 5.Teuvo Ukkonen Salitsanranta 9,26 6.Eino Avomäki Noiter-

maa 9,42 7.Niilo Rautiainen Enkkua 9,48 8.Martti Kaasalainen Pyhäkylä 9,49 9.Vilho Rautiainen Enkkua 9,58

Tytöt: 1.Anja Nolo Enkkua 4,40 2.Toini Niukkanen Kahvenitsa 4,51 3.Raija Puputti Salitsanranta 4,51 4.Kirsti Seppä Enkkua 4,58 5.Kaarina Pärssinen Kahvenitsa 5,04 6.Irma Nasakali Noitermaa 5,09 7.Anni Tenkanen Enkkua 5,12 8.Signé Romu Yläjärvi 5,17 9.Anni Nokelainen Enkkua 5,18 10.Maire Vulli Noitermaa 5,19

Valitettavasti useimmat koulupiirikirjat ovat jättäneet koulujen hiihtokilpailumenestyksestä kertomisen hyvin vähälle.

Koska oheisissa tuloksissa vilahtelee tuttuja pyhäjärveläisiä nimiä ja ovatpa muutamat heistä vielä keskuudessammekin, on paikallaan julkaista myöskin henkilökohtaiset tulokset.

REINO ÄIKIÄ

Ylläppään Haapasaarien sukuseura kokoontuu

Kokoonnumme lauantaina 04.04.2009 Raumalla, Rauman seurakunnan monitoimitalolla Meriristissä, osoite Varhontie 14, Rauma. Kokoonnumme klo 11, jolloin kahvit + kinkkujuustosämpylä. Aloitamme vuosikokouksella kello 11.30, jossa päättämme sukuseuran tulevasta toiminnasta. Kokouksen jälkeen meillä on ruokailu samassa paikassa klo 13 alkaen. Tarjolla on kokonaisuena paistettu possunsäfile pippurikastikkeessa, kermajuustoperunat, kasvikset, salaatti, täytekakku ja kahvi hintaan 20.00 euroa/hlö. Alle 15-vuotiaat puoleen hintaan ja alle 4-vuotiaat ilmaiseksi. Aterioihin kuuluu leipä ja ruokajuomat, tarjolla on myös kokouksen aikana kahvia ja mehua.

Ruokailun ja kahvittelun järjestämiseksi emännät tarvitsevat tiedon osallistumisestasi. Ilmoitathan tulostasi ensi tilassa sähköpostilla; marko.haapasaari@evl.fi tai puhelimella 044-3260667/ Marko tai; jorma.haapasaari@ippnet.fi tai puhelimella 0400-180020 tai 03-4421120/Jorma. Ilmoittautuminen 28.3.2009 mennessä ko. henkilöille.

Vietetään yhdessä kevätpäivä Meriraumalla. Tervetuloa!

Mouhijärven Karjalaisille annettiin ”taistelijan malja”

Matti Hassi saatteli kiertopalkinnon mouhijärveläisten haltuun.

Karjala-seurojen Satakunnan piirin vuosikokouksessa 24. lokakuuta 2008 luovutettiin Mouhijärven Karjalaiset ry:lle puheenjohtajien Reino Äikiän ja Jouko Hämäläisen lahjoittama kiertopalkinto – ”taistelijan malja” – aktiiviselle karjalaseuralle.

Matti Hassi kävi sen noutamassa Porista ja kiukkutti suoraan Mouhijärven Karjalaisten kokoukseen, joka sattui samaan aikaan. Olemme kiitollisia saamastamme huomiosta.

Mouhijärven Karjalaiset ry on päättänyt nimen muutoksesta, josta on jo jätetty hakemus Patentti- ja Rekisterihallitukselle. Uusi nimi seuralle on Mouhijärven Karjalaseura. Samassa yhteydessä seuralle laadittiin uudet säännöt.

– Kolmen jäsenen seurasta kasvoi yli kahdenkymmenen jäsenen ”suurseura” ja etsimme parhaillaan uusia jäseniä sekä uusia eväitä toimintaan, toteaa seuran puheenjohtaja **Kari Äikäs**.

– Viime kesän Pyhäjärvi-juhlat olivat ensimmäinen koitos seuralle ja tulevana kesänä lähdemme Vpl-Pyhäjärvelle virinnyttä hyvää yhteishenkeä edelleen virittämään.

Mouhijärven Karjalaisten, tulevan Mouhijärven Karjalaseuran nykyisiä hallituksen jäseniä. Vasemmalla puheenjohtaja **Kari Äikäs**, keskellä asiainhoitaja **Jouko Äikäs** ja oikealla varapj. **Keijo Lehtonen**.

Kotikokin kertomaa

Lanttu-supikkaita

Äitini karjalaisessa ruoka-perinteessä leivottiin piiraita useampaa lajia, ja säännöllisesti, vaikkakin harvakseltaan lanttukukkoja. Olen pitänyt yllä äitini piirasperinteitä, mutta lanttukukkoja en ole montakaan kertaa tehnyt. Se on jo etukäteen tuntunut liian työläältä ja paljon aikaa vaativalta. Viime vuosina olen käydessäni harvakseltaan Joensuussa ostanut Joensuun kauppahallista lanttukukkoa, joka on aivan erinomaista. Kuori on kiinteä mutta pehmeä, makean lantun päällä on täytteessä runsaasti sianlihaa, jossa on sekä läskiä että maltoa.

Pari vuotta sitten olin Karjalan Liiton kutsuvieraspäivällisillä, joiden kokkina oli **Aira Viitaniemi** miehensä ja muiden avustajien kanssa. Päivällisten piiraspyödyssä oli myös lapsen kämmenen kokoisia lanttusupikkaita, jollaisia en aiemmin ollut syönyt. Miellyin niihin tavattomasti ja päätin, että näitä teen kotonakin. Viitaniemet kertoivat supikkaiden reseptin, joka jäi heti muistiini.

Kotona otin esiin **Jaako Kolmosen** keittokirjan ”Karjalan ja Petsamon pitäjäruoat”, ja havaitsin yllätyksekseni, ettei siinä ollut lanttukukkoa nimikkeenä ollenkaan. Sen sijaan oli Raudun pitäjän kohdalla ohje ”Lanttupiirakka lihan

kans”, joka itse asiassa osoittautui ruisleipätaikinaan tehdyksi lanttukukoksi. Seuraavan pitäjän Ruskealan kohdalla oli ohje ”Lanttusupikkaat”, jotka tehtiin piirastaikinasta umpikuoreen täytteenä lanttuviipaleita. Ohjeen täytteesä ei ole lihaa.

Päätin aloittaa supikkaiden leipomisen Viitaniemen ohjeiden mukaan. Kuoritaikina tehdään samalla tavoin kuin piirastain ruisjauhoista. Täyteeksi keitettyä ja survotua lanttua, jonka joukkoon sekoitetaan käristettyä ja aivan pienenä hakattua Amerikanpekonina. Kerran kokeilin pekonin sijasta sian savukylkeä, mutta lopputulos ei ollut yhtä hyvä. Lisäksi täytteeseen pannaan loraus siirappia.

Kuoret ajellaan vähän soikeammiksi kuin riisipiirait ja jätetään vähän paksummiksi. Täyte levitetään tiiviiksi keoksi toiselle puolelle ja toinen puoli käännetään päälle, ja painellaan

tiukasti kiinni. Kiinnipainetut reunat käännän vielä kerran kapeasti päälle, niin että reunasta tulee tiivis eikä täyte pursuile paistamisen aikana. Reunan voi leikata myös teevadilla, mutta se ei supikkaissa pysy ihan yhtä hyvin kiinni. Ennen paistamista tökkään haarukalla vielä kaksi kertaa kansiukuoreen, niin että paistopaineet tulevat niiden reikien kautta ulos. Paistan supikkaita uuninpellillä miedommassa lämmössä ja pitempään kuin piiraita eli 225 asteessa noin 20 minuuttia. Kuumat supikkaat voitelen voisulalla, mutta niitä voi Viitaniemien tapaan voitelun sijasta kastaa lantun keitinveteen. Supikkaat kestävät hyvin pakastamista.

Vähän aikaa jäähtynyt lanttusupikas kylmällä voilalla höystettynä on niin maanion makuinen, että aion tehdä niitä aina kun teen muitakin piiraita. Se on saanut myös kotona ja kylässä erittäin hyvän vastaanoton.

Kertokaa tekin omat lanttusupikasreseptinne, ja jos ette ole niitä ennen tehneet, niin tuumasta toimeen – ja kertokaa sen jälkeen kokemuksistanne.

JUHANI FORSBERG

KIRJOITA SINÄKIN RUOKAMUISTOJA, anna reseptejä ja maku Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille uudella Kotikokin kertomaa -palstalla.

Stipendejä Enkkuan koulupiiri-taustaisille nuorille

Enkkuan kyläkirjatoimikunta on julkaissut kirjan ”Ikkuna Karjalaan”. Tämän kirjan ja sen oheen valmistettujen videotallenteiden ja DVD-levyjen myynnistä on toimikunnalle kertynyt rahaa, jonka toimikunta kokouksessaan 4.9.2008 on yksimielisesti päättänyt jakaa stipendeinä Enkkuan koulupiiri-taustaisille nuorille.

Stipendien jakoperusteet:

1. Kukin stipendi on arvoltaan 100 – 300 euroa.
 2. Stipendejä jaetaan vuosittain 3-5 kappaletta niin monena vuotena, että tilillä oleva rahasumma on loppuun käytetty.
 3. Hakijan tulee
 - olla iältään 18-25-vuotias
 - olla kiinnostunut karjalaisuudesta ja karjalaisesta kulttuurista
 - olla yliopiston, korkeakoulun tai ammattikorkeakoulun toisen tai sitä ylemmän vuosikurssin opiskelija. Jos hän on lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opiskelija ja hänellä on erityisiä muita ansioita, esim. urheilun, musiikin tai muun vastaavan aloilla, katsotaan hänet vaatimukset täyttäväksi hakijaksi.
- Hakemukseen tulee liittää oppilaitoksen antama läsnäolotodistus.
- liittää hakemukseen omien henkilötietojen lisäksi vapaamuotoinen selvitys sukujuuristaan, joiden tulee liittyä Vpl. Pyhäjärven Enkkuan koulupiiriin: isovanhemman tai isoisovanhemman nimi, hänen elinvuotensa ja kotikylän nimi (Enkkua, Gorkkala, Rahkajärvi, Saapru tai Kostermä) sekä nykyinen asuinpaikka.
 - hakijan elämäntilanne saatetaan ottaa huomioon jossain tapauksessa.

Omakätiset hakemukset on toimitettava toukokuun 2009 loppuun mennessä. Kirjatoimikunta käsittelee ne kesäkuun aikana ja stipendit jaetaan Vpl. Pyhäjärvi-juhlissa Nokiolla 19.7.2009.

Seuraavina vuosina menetellään vastaavasti samalla tavalla.

Hakemukset ja tiedustelut:

Kyllikki Laitinen
Kaakonojantie 55 A 2
37630 Valkeakoski
puh. 0400-955345
e-mail: kari.laitinen1@luukku.com

Tiedusteluihin vastaa myös Markku Pusa puh. 040-5217425

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallinto koolla

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön perinteinen hallinnon vuositapaaminen pidettiin nyt ensimmäisen kerran kokonaan uudessa kaupungissa Sastamalassa. 21.2. pidetyn kokouksen pitopaikkana oli toki entinen Vammalan Seurahuone, sekin tosin kokenut viime vuodesta omistajanvaihdoksen.

Kokous aloitettiin maittavalla lounaalla, olivathan pitkämatkaiset lähteneet liikkeelle jo aamulla varhain. Kokouksen avasi hallintoneuvoston puheenjohtaja **Antero Pärssinen** luoden katsauksen säätiön juhluvuoden toimintaan. Samalla Pärssinen muisteli viime toimintakauden aikana poismuuttaneita, pitkäaikaisista säätiön hallintoneuvoston entistä jäsentä **Mauri Pärssistä** ja monissa takoissa mukana ollutta **Matti Pohjolaista**, joiden molempien muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella.

Kokous todettiin sääntöjen edellyttämällä tavalla koolle kutsutuksi ja esittelyn yhteydessä todettiin niin hallintoneuvoston kuin hallituksenkin jäseniä olevan paikalla yhteensä 24 henkilöä. Kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi valittiin **Heikki Kiiski** ja **Yrjö Inkinen**.

Tilit ja toimintakertomus hyväksyttiin
Hallituksen toimintakertomus ja tilikertomus oli lähetetty jo kokouskutsun mukana. Yleiskeskustelun jälkeen toimintakertomus hyväksyttiin yksimielisesti. Todettiin, että monin valokuvien varustetusta kertomuksesta on vuosienkin jälkeen helppo todeta mitä kaikkea tapahtui v. 2008.

Uusi kirjanpitolaki asetti myös tarkempia vaatimuksia tuloslaskelman ja taseen kaavaan. Niinpä kokouskutsun mukana olikin lähetetty vain pääkohdittain selvitys säätiön taloudellisesta toiminnasta. Asiamies **Reino Äikiä** esitteli ensinnä edellisen vuoden kokouksessa hyväksytyn talousarvion ja sen jälkeen yksityiskohtaisen tuloslaskelman ja taseen. Todettiin, että vaikka osaan juhluvuoden kuluja olikin voitu käyttää Irja ja Einari Jäppisen rahaston varoja, säätiön tuloslaskelma osoitti yli 4000 euron alijäämää.

Juhlavuotta vietettiin vain perhepiirissä, mutta siitä huolimatta aiheutui tavanomaisesta poikkeavia kuluja, samoin laaja säätiön 60-vuotishistoriikki oli omiaan lisäämään kuluja. Kuultuaan tilintarkastuskertomuksen hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti tilin ja vuosikertomuksen ja hallitukselle ja asiamiehelle myönnettiin vastuuvapaus vuoden 2008 tileistä ja hallinnosta.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille ei mak-

seta kokouspalkkioita, mutta matkat korvataan matkustussäännön mukaisesti. Tilintarkastajien palkkiot suoritetaan entistä käytäntöä noudattaen eli laskun mukaan.

Uusia jäseniä hallintoon

Hallituksesta olivat erovuorossa varsinaiset jäsenet **Yrjö S. Kaasalainen** ja **Juhani Forsberg** sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä **Helvi Wilkko** ja **Arja Hiiri**. Kaikki heidät valittiin uudelleen vv. 2009-2010. Hieman visaisemmaksi luultu säätiön uuden asiamiehen ja Vpl. Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajan valinta sujui sekin suuremmitta ongelmitta, sillä hallitus oli saamansa valtuutuksen nojalla tehnyt pohjatytöitä ja saanut tehtävään suostuvaiseksi merkonomi **Pirjo Kiialan**, o.s. Kaasalainen, Tampereelta. Esitelyssä todettiin hänen jääneen pari vuotta sitten toimistotehtävistä eläkkeelle ja toimineen useita vuosia mm. Tampereen Vpl. Pyhäjärvi-kerhossa ja Karjalaseurojen Tampereen piirissä. Viimeksi Tampereen liiton kesäjuhlien taloudenhoitajana hän oli myös uuraustanut. Pirjo otti tehtävät vastaan säätiössä 1.3. lähtien.

Hallintoneuvoston erovuorossa olevia jäseniä valittaessa jo 30 vuotta hallinnossa mukana ollut **Esko Pohjolainen** halusi tehdä tilaa nuoremmille ja niinpä hänen tilalleen valittiin varsinaiseksi jäseneksi varajäsenenä pari vuotta jo toiminut **Yrjö Inkinen** Huittisista. Erovuorossa myös ollut **Anne Viitalaakso-Kaasalainen** ei ollut päässyt kokoukseen, mutta oli toivonut, ettei häntä enää valittaisi varsinaiseksi jäseneksi. Niinpä kokous valitsi hänen paikalleen aikaisemmin varajäsenenä toimineen **Esko Pulakan** Nokialta. Heikki Kiiski ja **Kari Äikäs** valittiin uudelleen varsinaisiksi jäseniksi vv. 2009-2011. Varajäsenistä erovuorossa olivat **Lea Jokinen** ja **Laila Innanen**. Lea Jokinen oli työkiireisiinsä vedoten ilmoittanut halunsa jäädä pois hallinnosta. Hänen tilalleen valittiin Ikaalisten Karjala-seuran puheenjohtaja **Markku Karkiainen**. Laila Innanen sai jatkopestintä. Esko Pulakan tultua valituksi varsinaiseksi jäseneksi hänen tilalleen varajäseneksi valittiin nyt Anne Viitalaakso-Kaasalainen Nokialta ja samoin varsinaiseksi jäseneksi valitun **Yrjö Inkisen** paikalle valittiin **Tuija Kaasalainen** Kiikoisista. Kaikkien nyt valittujen varajäsenten toimikausi kestää vuodet 2009-2011.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallinto on muutaman viime vuoden nuortunut huo-

Kokouksen osanottajat yhteiskuvassa Kuvat: Yrjö Inkinen.

mattavasti ollen nyt tehtyjen valintojen jälkeen hie-

man vajaat 60 vuotta. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi vuodelle 2009 valittiin Antero Pärssinen ja varapuheenjohtajaksi **Tuomo Hinkkanen**. Hallintoneuvostosta nyt pois jäänyt Esko Pohjolainen kutsuttiin säätiön kunniajäseneksi. Säätiön asiamiehen tehtävät nyt 37 vuoden jälkeen jättävälle Reino Äikiälle ojennettiin Karjalan Liiton myöntämä Siirtoväen muistomitali.

Nokialla juhla-

valmistelut jo pitkällä
Vuoden 2009 Vpl. Pyhäjärvi-juhlan valmistelut ovat jo varsin pitkällä, se voitiin todeta, kun juhlatuomikunnan kokouksissa mukana ollut hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen selosti juhlaohjelmia 18.-19. heinäkuuta pidettävistä juhlista. Juhlatoimikunnan puheenjohtajana on Esko Pulakka ja juhlia järjestellään usean alatuomikunnan voimin.

Missä vuoden 2010 juhlat?

Hallintoneuvosto kuuli myös hallituksen puheenjohtajalta näkemyksiä vuoden 2010 juhlapaikkakunnasta. Neuvotteluja on käyty Turun Vpl. Pyhäjärvi-kerhon kanssa ja paikalla ollut Tuomo Hinkkanen kertoi näkemyksiään Turun mahdollisuuksista juhlien järjestämiseen. Keskustelun yhteydessä väläytettiin mahdollisuutta järjestää juhlat yksipäiväisinäkin. Hallitus sai valtuudet neuvotella juhlien yksityiskohdista. Pidettiin kuitenkin tärkeänä sitä, että Nokian

juhlien lopussa voidaan virallinen juhla-kutsu esittää vuoden 2010 juhlista.

Yhteistoimintaa Suvannon alueella

Kokouksessa todettiin Suvannon Seudun Sukututkimuspiirin toimivan varsin ripeästi ja myös useat pyhäjärveläistäustaiset sukututkijat ovat mukana toiminnassa. Hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen on yhteyshenkilönä säätiön osalta piirissä ja säätiö vastaa kokousjärjestelyistä vuorotellen muiden pitäjien kanssa.

Suvannon alueen pitäjäyhteisöt ovat viime vuosina kokoontuneet kahdesti vuodessa käsittelemään ajankohtaisia asioita. Jo kahtena kesänä on tehty myös tutustumismatkat entisille kotiseuduille. Vuoden 2009 matka toteutetaan 21.-24.5. ja tutustumiskohteina ovat tällä kertaa Rautu ja Metsäpirtti. Tässä yhteistoiminnassa säätiön yhteyshenkilönä toimii hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen.

Vuoden 2009 aikana ei entisellä kotiseudulla ole tarkoitus tehdä mitään muistomerkkien korjaus- ym. töitä. Tarvittavia neuvotteluja puheenjohtajat suorittavat kuitenkin edellä mainitun pitäjäyhteisöjen matkan ja kotiseutumatkojen yhteydessä. Myös Käkisalmen museoon ja sen johtoon pidetään yhteyksiä.

Jälleen kerran meillä oli runsaasti yhteisiä asioita keskusteltavana ja päätettävänä, totesi hallintoneuvoston puheenjohtaja An-

Esko Pohjolainen valittiin säätiön kunniajäseneksi.

Asiamiehet vaihtoivat Pyhäjärvi-Säätiön arkistoja eli Reino Äikiän tiedostoja kymmeneltä viime vuodelta siirtyä muistitukilla Pirjo Kiialan haltuun.

tero Pärssinen kokousta päättäessään.

Kokouksen jälkeen osanottajilla oli vielä mahdollisuus tutustua 18.2. avattuun ”Kädentaidot Vpl. Pyhäjärvellä” -näyttelyyn.

Hallituksen järjestäytymiskokouksessa valittiin

vuoden 2009 puheenjohtajaksi Yrjö S. Kaasalainen ja varapuheenjohtajaksi Juhani Forsberg.

Hallitus aloitti toimikautensa 17.3. pidetyssä kokouksessa.

REINO ÄIKIÄ

Käsityönäyttely avattiin museolla Sastamalassa

Lehtemme helmikuun numerossa esittelimme jo varsin perusteellisesti ”Käden taidot Vpl. Pyhäjärvellä” näyttelyn antia.

Näyttelyn avajaistilaisuuteen 18.2. Sastamalan seudun Museon yläkerran tiloihin kokoontui yleisöä tuvan täydeltä. Hallituksen puheenjohtaja **Yrjö S. Kaasalainen** avauksen jälkeen **Salme Rintala** esitelmöi käsitöiden merkityksestä entisellä kotiseudullamme ennen sotia. Esitelmä kokonaisuudessaan on nähtävissä nettisivuillamme

www.vplpyhajarvi.fi.

Esitelmän jälkeen säätiön hallituksen jäsen **Marja Härmä** esitteli näyttelyyn valitut työt. Museon toimesta oli näyttelyyn saatu entistä enemmän tilaa. Lisäksi aikaisemmasta näyttelytilan yläosaan kiinnitetty pyhäjärveläisten kunnallisyhteisöjen valokuvat. Onnistuneen tilaisuuden päätteeksi Vammalan karjala-seuran naiset tarjoilivat Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kustantamat piirakkakahvit.

REINO ÄIKIÄ

Salme Rintala esitelmöi (kuva vas.) kädentaidoista ja **Marja Härmä** esiteli näyttelyn (oik.).

Museon aukioloajat

Sastamalan seudun Museo on auki 30.4. asti arkisin klo 11-16. Kesäaikaan museo on auki tiistaista sunnuntaihin klo 11-18. Muutokset kannattaa kuitenkin aina tarkistaa museon kotisivuilta www.sastamalankaupunki.fi tai soittamalla suoraan museolle p. (03) 5213 4554.

Muina aikoina museo on avoinna sopimuksen mukaan ja ryhmille järjestetään opastuksia etukäteen varaamalla. Näistä kannattaa olla yhteydessä suoraan museoamanuenssi Maria Pietilään. Museon sähköpostiosoite on sastamalan.museo@sastamala.fi.

Sastamalan seudun Museo
Jaatsinkatu 2 38210 Sastamala

Yleisöä näyttelyn avajaisissa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen
Harjavalta,
osoite Kallenk. 10
29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
yrjo.kaasalainen@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg
Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
juhani.forsberg@fonet.fi

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Antero Pärssinen
Hollola,
osoite Kiviniementie
424 17120 Paimela
puh. 050-570 6575
tero.parssi@phnet.fi

Kansallispuvun tekijä Elsa Karkiainen

Viime lehdessä olleen käsityönäyttelystä kertovan jutun yhteydessä oli kansallispukukuvan alla väärä sukunimi.

Pyhäjärven puvun on tehnyt **Elsa Karkiainen** Sortanlahdesta, ei Vartiainen. Toimitus pahoittelee nimivirhettä.

Esillä olevat neulakintaat ovat puolestaan **Hilma Värriksen** tekemät.

Kerro perheutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhejuhlista, kuten merkkipäivistä ja valmistuneista.

Lähetä tiedot toimitukseen, kerro sukujuuret ja laita mukaan myös valokuva.

Muistathan kuitenkin kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Käsityökurssilaisia Saapruussa 1927

Käsityökoulun osanottajia Saapruussa Matti Anttosen talossa 1927. Vasemmalla Aili Anttonen, jonka valmistama rekiryijy samalta vuodelta on parasta aikaa esillä Sastamalan seudun Museolla Pyhäjärven osastolla.

Pietari, erilainen suurkaupunki jätti mietittävää

Tein syksyllä 2008 elämäni ensimmäisen Pietari-matkan. Onhan niitä matkoja ollut, suurkaupunkeihin, mutta ei Lontoo eikä Pariisi tai joku muu kaupunki ole sillä tavoin jäänyt mielestä askarruttamaan kuin tämä St. Petersburg, Pyhän Pietarin mukaan nimensä saanut.

Miksikö? Sitä yritän selvittää.

Pietari on, totta kai, tärkeä turistinähtävyys tässä Suomen läheisyydessä. Matka, jolla olimme, oli Suomen Matkatoimiston järjestämä ja se tehtiin junnalla, joten rajan ylitys kävi vaivattomasti. Perillä oli hyvä inkeriläisjuurinen matkaopas, Irina.

Hänen luotsaamana saimme yleiskuvan tästä Nevan, Fontanka-joen ja kanavien halkomasta kaupungista. Käyntimme kohteita olivat Talvipalatsi, Eremitaashi, Pietari-Paavalin linnoitus ja Traskoje Selo. Tutustuimme Kazanin tuomiokirkkoon, Iisakin kirkkoon ja Pyhän Marian kirkkoon, jossa osallistuimme jumalanpalvelukseen yhdessä Pietarin inkeriläisten kanssa.

Nämä kaikki ovat Pietari-kävijöille tuttuja kohteita ja hyvinkin kiinnostavia paikkoja, mutta ne eivät ne jää erikoisemmin mieltä pohdituttamaan. Pietarin katuja talletessa tuli ajatuksiin se sadan vuoden takainen aika, jolloin pyhäjärveläisten elämä, oman sukunikin, oli monin tavoin sidoksissa tähän kaupunkiin.

Pyhäjärveläisten kauppa-ja ansiomatkat Pietariin

Pyhäjärveltä oli Pietariin ja Viipuriin suunnilleen sama matka, noin 130 kilometriä. Pietari oli miljoonakaupunki jo v. 1892 ja ennen vuoden 1917 vallankumousta siellä oli yli kaksi miljoonaa asukasta.

Kauppatematkat tähän miljoonakaupunkiin tulivat niin pyhäjärveläisille kuin muillekin Karjalan Kanaksen pitäjien asukkailla tutuiksi jo 1800-luvun alkupuolelta lähtien. Niihin opittiin lahjoitusmaakauden aikana, kun hovin omistajan maksamaan veroon, ”ropottiin”, kuului tehdä vuosittain tietty määrä hevostmatkoja Pietariin ja toimittaa näin hovin asioita.

Vähin erin talonpojat huomasivat, että matkoja voi tehdä omatoimisesti, voi käydä kauppa ja ansaita. Näistä pyhäjärveläisten kaupankäyntimatkoista Pietariin lahjoitusmaa-ajoista Suomen itsestäytymiseen asti ovat laajasti kertoneet Impi Wiika Pyhäjärven historiassa, Reino O. Kukko Pyhäjärvi-kirjassa sekä Kauko Hink-

kanen Kaunista Vpl. Pyhäjärveä osassa I. Suuri osa tämän lehden lukijoista on näistä matkoista lukenut tai kuullut niistä kerrottavan.

Pietariin vietiin mitä moninaisinta tuotetta muurahaisen munista ja luudista elävään karjaan asti. Pyhäjärveltä vietiin erikoisen paljon kalaa, olihan pitäjässä monta kalarikasta järveä ja pitkälti Laatokan rantaa.

Saaduilla ruhlilla ostettiin kotiin tuotavaksi lähinnä elintarvikkeita, kuten jauhoja, ryynejä, suolaa ja sokeria. Tietetyt torit ja kaupankäyntikohteet tulivat vuosikymmenien aikana tutuiksi ja kielitaidon puutakaan ei ollut ongelma, sillä Pietarissa selvisi tuollain suomenkiellelläkin.

Tavaraa vietiin ja tuliaisia tuotiin

Olen sitä ikäluokkaa, että ehdin lapsena kuulla muisteluksia näistä Pietarin matkoista.

Ijaksen Maikki-täti (1898-1989) kertoi, kuinka Pietarista oli tuotu tuliaisina kankaita, piela-ja puolpielaita (eräänlaista vehnäleipää), riisiä- ja herssiryyniä, rihmarinkeleitä ja koreita leivonnaisia, olipa hän saanut kerran tuliaisina posliininukkin.

Isämme, Pulakan Pekka, teki ensimmäisen Pietarin matkansa vuonna 1909 ollessaan 15-vuotias. Matkalla oli isänsä Mikko ja muita kylänmiehiä ja kuormassa ”matikkatynnöreitä”. Matteet eli pyhäjärveläisittäin ”matikat” olivat erikoisesti paastonaikana kysyttyä kalaa Pietarissa, mutta ne piti viedä sinne elävinä, ja sitä varten oli omat kuljetusastiansa.

Isän muisteluksessa tuli ilmi Pietari-matkojen nurja puoli, josta hän kertoi näin: ”Tulomatkat ukot juottiit miut humaloo. Se oli miu elämäi ensimmäine ja viimöne humala”. Ilmankos hänestä tulikin pitäjässä tunnettu raittiusmies!

Huviajoe ja Pietarin rakentajia

Pietariin mentiin myös ansiomielessä. Siitä oli tunnetuin laskiaisen aikaan tapahtuva ”muoalitsan ajo”.

Tämä oli hyvä ”tienestikeino”, mutta siihen lähettiin vain taloista, joissa olivat hyvät hevoset, luistavat reet ja riuskat ajajat. Laskiaisajelu oli suuri huvi pietarilaisille ja silloin mentiin lujaa pitkin Nevan jään tai kaupungin katuja. Varakkaat, joita Pietarissa riitti, maksoivat hyvin.

Pietarissa on käyty Pyhäjärveltä käsin myös rakennustöissä. 1800-luvun loppupuolella kaupunki kasvoi huimaa vauhtia ja rakentamista riitti. Isämme isoisä, myös Pulakan Pekko (1835-1890), on ollut siellä työssä jollakin raken-

Pietarilaiset näkymät jaksavat valloittaa vuosikymmenestä toiseen. Kuva Reino Äikiän albumista.

Iisakin kirkko.

nuksella. Muistitietona suvussa kerrotaan, että hän putoi rakennustelineiltä, sai ”keuhkorepeämän” ja kuoli saamiinsa vammoihin. Oman toivomansa mukaan hän kuitenkin ”peäs kottii kuolemoa”. Tuskin hän oli ainoa pyhäjärveläinen ”Pietarin rakentaja”.

Kirja nimeltä Suomalainen Pietari

Luin joulun aikaan Suomalainen Pietari-nimisen kirjan (Kustantaja Oy. Novomedia LTD, 1999).

Kirjoittaja Jarmo Nironen on ollut 1990-luvulla varakonsulina Pietarin pääkonsulivirastossa. Kirjassa käsitellään aikaa ennen vallankumousta ja se koostuu ”kävelyreiteistä, joiden varrella lukija tavan takaa tutustuu kaupungissa asuneisiin suomalaisiin”. Ei ihme, olihan Pietarissa 1800-luvun lopulla 23000 suomalaista ja se olikin Helsingin jälkeen ”toiseksi suurin suomenkielinen kaupunki”. Kirjaa lukiessa yllätty,

miten monen itsenäisen Suomen alkuvuosikymmenien vaikuttajajen elämänvaiheet liittyvät Pietariin. Siellä ovat opiskelleet ja olleet huomattavissa asemissa muutkin kuin Mannerheim. Heistä tuli keskeisiä henkilöitä maassamme tieteen, taiteen, politiikan, maanpuolustuksen ja talouselämän alalla. Pietarissa alkaneen vallankumouksen pyörteissä he palasivat Suomeen ja olivat edesauttamassa maan itsenäistymistä.

Monet osaajat työssä Pietarissa

Suurin osa Pietarin suomalaisista oli metalli- ja kirvesmiehinä, kulta-, hopea- ja kelloseppinä, suutareina, räätäleinä ja muina käden taitoja vaativien ammattien harjoittajina, myös kotiapulaisina ja ajureina.

Heillä oli oma Kirkkokartano ja sen yhteydessä Pyhän Marian kirkko sekä kirkkokoulu, jonka ensimmäinen johtaja oli Suomen kansakoulujen isä, Uno

Cygnaeus. Silloisilla Pietarin suomalaisilla oli myös oma laulukoulu, voimistelu-, urheilu- ja raittiusseurat sekä sanomalehti.

Monet heistä vallankumouksen aikaan pakenivat Suomeen, Pyhäjärvellekin. Noitermaasta muistan Tapanaiset ja Porsaanmäeltä Wetterstrandit, myös opettajien Tyyne Koposen ja Annikki Uusimaan synnyinpaikka oli Pietari.

Osa suomalaisista on jäänyt Pietariin ja heidän kohtalonsa vallankumouksen jälkeisissä vaiheissa on saatanut olla yhtä kova kuin Pietarissa ja sen ympäristössä asuneiden inkeriläistenkin.

Lahjoitusmaaisäntä Pietarista

Pyhäjärvellä oli lahjoitusmaaisäntänä pietarilainen Frederickszin suku vuodesta 1774 vuoteen 1875, ja Taubilan kantatilan isännöys säilyi samalla suvulla vuoteen 1918.

Frederickszit olivat tsaarin hovin palveluksessa. Viimeinen heistä, paroni Vladimir Borisovitsh Fredericksz oli jalkaväenkenraali ja tsaari Nikolai II hoviministeri. Vallankumouksen aikana hän siirtyi Suomeen ja myi omistamansa Taubilan kartanon Karl Fazerille ja siirtyi asumaan Kauniaisiin, jossa kuoli 1922.

Karl Fazer oli hankkinut sokerinleipurin oppinsa Pietarista. Herää ajatus, mahtoiko Vladimir Borisovitsh tuntea hänet noilta ajoilta.

Tämä Taubilan omistajasuku oli lahjoitusmaa-aikana erittäin epäsuosittu Py-

häjärvellä ja pyhäjärveläistalonpojat kävivät pitkäaikaista oikeustaistelua heitä vastaan kohtuuttomien verojen takia.

Kyseisen kirjan mukaan Frederickszin palatsi oli samalla kadulla kuin Pietarin pääposti, osoitteessa Potstamtskaja 23. Lainaus kirjasta: ”Helmikuussa 1917 kansa poltti eniten vihaamansa talot: poliisi- ja hoviministeri Frederickszin talon”.

Kohtalonyhteyksiä sävelten myötä

Näitä asioita miettiessäni ja tietoja hankkiessani luulen saaneeni vastauksen kysymykseen, miksi Pietari on erilainen suurkaupunki. Siellä oli ja taitaa olla vieläkin vahva kohtalonyhteys maamme.

Matkamme viimeinen käyntikohta oli Pietari-Paavalin linnoitus. Korkealla vallin päällä on kävelytie ja sieltä saattoi ihailla Pietarin rantakadun varrella olevia kauniita palatsirakennuksia, jotka silloin kuvastelivat Nevan pintaan.

Niitä katsoessa alkoi Linnoituksen kirkon tornissa soida Dimitri Bortnjanskin juhlallisen kaunis sävelmä. Sama melodia on virressä 579, mikä alkaa sanoilla ”Oi Herra, korkein valtaamme.” Virressä pyydetään siunausta synnyinmaalle, varjelusta Suomen heimolle, viisautta ja vastuuntuntoa vallankäyttöön.

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Hollywood-Mannerheim ja Koipselo

Hyvää pakinaa on vaikea kirjoittaa, satiirista pakinaan vieläkin vaikeampi.

Tämän totesin taas keran lukiessani lehtemme helmikuun numerosta nimimerkki Koipselon tekstiä Hollywood-Mannerheim. Pakina käsitteli satiiriseen sävyyn **Renny Harlinin** suunnitteilla /valmis-teilla/tekeillä olevaa Mannerheim-elokuvaa ja asetti siinä vahvasti kyseenalaisiksi sekä Renny Harlinin että käsikirjoituksen tekoon osallistuneen **Marko Leinon** kyvyt suoriutua kunnialla tehtävästään.

Epäilyksiä toki saa esittää, mutta ei sillä tavalla että kumpikin tuomitaan jo etukäteen epäonnistuu-

jiksi. Renny Harlin on ainoa suomalainen elokuvaohjaaja, joka on tehnyt uraa myös Hollywoodissa eikä hänen ammattitaitoaan sen enempää kuin isänmaallisuuttaan ole koskaan asetettu kyseenalaiseksi. Marko Leino taas on kirjailija, jonka referensseihin kuuluu Matti-elokuvan käsikirjoituksen ohella myös mm. koko perheen Joulutarina-elokuva – sitä tuskin voinee kammottavaksi luonnehtia.

Kyllä terve oikeustaju vaatii, että moititaan vasta valmista elokuvaa, jos siihen ylipäättään silloin on tarvetta, eikä hutkita miehiä etukäteen tulosta näkemättä. Aivan samalla ta-

voin ovat jotkut kriitikot asettaneet kyseenalaiseksi **Timo Koivusalon** kyvyt selviytyä uuden Täällä Pohjantähden alla -elokuvan ohjaajana. Odotetaan nyt kaikkien kohdalla sentään niin kauan, että valmis lopputulos on puolueettomasti arvioitavissa.

Minä henkilökohtaisesti kunnioitan sekä marsalkka Mannerheimia Suomen itsenäisyyden pelastajana että Renny Harlinia ja Timo Koivusaloa elokuvan yritteliäinä ammattilaisina.

Tätä tekstiä kirjoittaessani tuoreimmat tiedot kertovat Harlin-Selinin Mannerheim-elokuvan olevan keskeytyksissä odottamat-

Suomen marsalkka Mannerheim. Kuva Wikipediasta, lähteenä kirja Anni Voipio, Suomen Marsalkka 1943, WSOY.

tomien rahoitusongelmien vuoksi ja saattavan mahdollisesti kokonaan peruuntua. Nimimerkki Koipselo lienee tästä tiedosta yksinomaan ilahtunut.

KARI UUSITALO elokuvaneuvos

Ennen elokuvaa tuleekin uusi Mannerheim-romaani

Paljon valtakunnallisestikin keskustelua herättäneen Mannerheim-elokuvan uusia käänteitä on maanantaina 16.3. tullut tieto, että Finlandia-palkittu **Hannu Raittila** kirjoittaa elokuvakäsikirjoitukseen perustuvan romaanin. Se ilmestyy lokakuussa 2009 Ajatus Kirjojen kustantamana.

Renny Harlinin Mannerheim-elokuvan kuvaukset alkavat tuottaja **Markus Selinin** mukaan kesällä.

Hannu Raittilan kirja hahmottelee valkokankaalle suuren sotilaan ja valtiomiehen **Carl Gustaf Emil Mannerheimin** koko tarinan. Romaanin lähtökoh- tana on **Heikki Vihisen** ja **Marko Leinon** elokuvakäsikirjoitus, mutta kirja on itsenäinen rinnakaisteos. Se kuvaa suurimmaksi suomalaiseksi äänestetyn miehen kokemuksia ja muisto- ja sisältä päin. Romaani ker-

too, miltä tuntui olla Mannerheim.

Raittila laajentaa romaanissaan elokuvan kehysrakennetta, jossa Sveitsissä hiipuva Suomen marsalkka laatii muistelmiaan: lapsuus Louhisaaren linnassa, vastoinkäymiset kadettikoulutuksessa, tsaarilliset seura- piirit viehkeine daameineen ja ratsastus halki Aasian ovat leikintekoa historian kulkiessa kohti kohtalon- vuosia. Mannerheim johti valkoisten armeijaa Suomen katkerassa sisällissodassa ja kantoi talvi- ja jatkosodassa puolustusvoimien ylipäällikkönä vastuun Suomen tulevaisuudesta.

– Mannerheim on kiehtova romaanin aihe ja henkilö. Todellista Mannerheimia emme tunne, mutta romaanin vahvuuksia on kyky välittää elämyksiä ja vaikutelmia, myös tunto-

aistimuksia ja hajua. Proosa voi kertoa, miltä tuntuu haavoittua, rakastaa tai kuolla, Hannu Raittila kertoo.

Mannerheim-elokuvan ensi-ilta on näillä näkymin vasta syksyllä 2010, koska tälle keväälle suunniteltu talvikuvausjakso siirtyy loppuvuoteen.

– Tiiviit neuvottelut muutaman viime viikon aikana ovat tuottaneet tulosta, mutta lopullisessa rahoituksessa on yhä työ- stämistä, Selin sanoo.

Hän kertoo, että yli 10 miljoonan budjetti saadaan kasaan, mutta neuvottelut ottavat oman aikansa.

– Tarvitsemme 3-4 viikkoa valmistautumisaikaa neuvottelujen päälle, ja lomet ehtivät sulaa alta pois.

Mannerheim-elokuvan ohjaaja Renny Harlin sa-

noo olevansa otettu kirja- hankkeesta.

– Tunnustetut elokuvan- tekijät hakevat kyltymättö- mästi aiheita kirjallisuudesta, mutta kuka kunnianhi- moinen kirjailija on tätä ennen halunnut tehdä itse- näisen romaanin elokuvasta tai elokuvakäsikirjoituk- sesta?, Harlin sanoo.

– Ohjaajana tiedän, mil- lainen on elokuvan Man- nerheim, mutta romaanin Mannerheimiin tutustun aikanaan luultavasti pelon- sekaisin tuntein, hän tun- nustaa.

– Kirjallisuus ja elokuva ovat taidemuotoina rinnak- kaisia ja täydentävät toisi- aan. Olen hyvin ylpeä siitä, että alkuperäiselokuvaani tullaan vertaamaan palki- tun kirjailijan rinnakkais- romaaniin, Harlin ennakoi.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Pakinan paikka

Köllejä Kannakselta

Jeesus ei ollut profeetta omalla maallaan, ei liioin naapurissa. Kun Natael kuuli Filippukselta Jeesuksen toiminnasta, hän ilmaisi yliolkaisen asenteensa aikanaan tunnetulla sananparrella: ”Voiko Nasaretista tulla mitään hyvää?” (Joh. 1:46). Mutta Nasaret ei ole jäänyt yksin.

Naapuriseutuja ja niiden asukkaita kuvaavat pilkkanimet, köllit, ovat osa mehevää mutta osin katoavaa kansanperinnettä. Sana kölli tulee ruotsin verbistä *skälla*, suomeksi ’haukkua’ tai ’säntti’. Erityisesti nuorukaiset ja raavaat miehet tapasivat ärsyttää näillä kölleillä naapureita kirkolla, markkinoilla ja kylätappeluissa. Pilkkani- miä ja halventavia hokemia on käytetty laajasti myös toisen valtion kansalaisista kaikkialla Euroopassa.

Roisi kieli oli köyhän kansan viihdettä ja köllit arjen runoutta. Niiden huumori saattoi olla älytöntä tai älykästä mutta aina purevaa. Nykypäivän vastine kölleille saattaa löytyä koulu- tai työpaikkakiusaamisesta. Kiusaajan näkökulmasta kyse voi olla vain harmittomasta pilailusta, kun taas uhri kokee asian pahansuopana ilkeilynä.

Vanhan kansan käyttämät pilkkanimet olivat usein melko härskejä, usein seksuaalisväritteisiä, mutta niitähän ei tuolloin painettu paperille. Pahimmillaan ne olivat – mummoni osuvaa ilmaisua lainatakseni – ns. *persettä ikeiämpää* tekstiä. Köllit lentelivät aina tasaveroisten kesken: niillä nostettiin omaa ryhmää suhteessa naapuriin, mutta ei ylempiin tai alempiin sosiaaliluokkiin. Maalainen pilkkasi maalaista, ei kasvotonta kaupunkilaista.

Vpl Pyhjärven asukkaista käytettyjä pilkkani- miä ovat mm. *kuuntervaaaja*, *perseentervaaaja*, *pyytö- miekkä* ja *särki*. Sakkolan kirkossa kuiskittiin kihupyhänä: *Mist ihmiest tulluo tälläne munavoi pieru haju?* Toinen tönäisi kysyjää kylkeen ja sanoi: *Et sie tiijä, pyhäjärvöisii o mei kirkos, nehä ne haisuot*. Mehevä köllien aihe oli pyhäjärveläis- nuorison tunnettu ”urheilulaji”, pierun poltta- minen.

Perseentervaaamiseen liittyy seuraava räisäläis- ten käyttämä kölli, jossa pyhäjärveläinen isä neuvoo poikaansa: *Minkä tiet, ni tie terva kans. A poika otti neuvost vaari. Heä ko otti aka ja millo käi häne kans yksii, ni ensittäi heä laitto täl tervoa pyllhy*. Sakkolaiset käyttivät Pyhjärven työistä nimitystä *Pyhäjärve särkii*. Lisäksi tunnettiin seuraavat kyläköllit: Yläjärven *yömyt*, Lahnavalkaman *varikset* ja Salitsarannan *roippakintut*.

Eivät jääneet pyhäjärveläisetkään sanattomiksi. Naapureista käytettyjä nimityksiä olivat *Käksalme käyökkälenka*, *Räisälä täiselkä* ja *Rauvu raukka*. Sakkola tuotti possumia yli oman tarpeen, mistä johtuen paikkakunnan nuorikkoja kutsuttiin *rotuporsaisiksi*, ihan myönteisessäkin mielessä. Sakkolasta lienee seuraava rautulaisia hännäävä kölli: *Raukka se Rauvust naip, kuka ei soa Sakko- last*.

Sakkolaisia kutsuttiin myös *lehmänkengittäjiksi* johtuen siitä, että sakkolaismiehet olivat joskus varastaneet lehmän ja jälkien harhauttamiseksi köyttäneet kengät takaperin sen jalkoihin. Konsti lienee ollut peräisin Uudeltakirkolta, joka oli maankuulu em. tavasta. Uudellakirkolla hämmennystä aiheuttava kölli oli *vervittu*, päivittelys- sä ja soimauksessa käytetty voimasana. *Vervittun penikka minkä tek*. Tai seuraava Kanneljärveltä tuttu: *Viel mie siul vervittu näytä mist kana kussuop*.

Taidettiin sitä köllejä muuallakin Suomessa, niin että parhaita ei kehtaa laittaa pakinaankaan. Kysykääpä Päijänteen itäpuoleisilta, miksi sys- mäläiset miehet tunnetaan keltaisesta mahasta.

KOIPSELO

Uutta tietoa löytyi Pyhjärven asukkaista

Kauko Hinkkanen, ahkera arkistojen tutkija Suvannon Seudun sukututkijoissa, on tehnyt merkittävän löydön. On löytynyt aivan uutta tietoa Pyhjärven asukkaista 1700-luvun alkupuolella. Löydöistään hän on luvannut kertoa Pyhäkylä-Seuran vuosikokouksessa Kinnalan Koukulla.

Entisiä Pyhäkylän koulupiiriläisiä ja täällä syn- tynyttä jälkikasvua, sekä muita asiasta kiinnostu- neita kutsutaan **Pyhäkylä-Seuran vuosikoko- ukseen** Sastamalan Kiikkaan Kinnalan Koukul- le lauantaina 18.4.2009 klo 12.00.

Ohjelmassa mm:
Nautitaan Marjan ja Kallen valmistaman kar- jalaisen ruoka- ja kahvipöydän antimista.
Kauko Hinkkanen kertoo, minkä nimisiä tilo- jen omistajia koulupiirimme alueella asui 1700- luvun alussa.

Seuran kotisivut internetissä: Turhuutta vai tarpeellista. Esitellään kotisivut ja eri ikäpolvien kommenttipuheenvuorot.

Kirja-, kortti- ja karttakauppaa sekä mielen- kiintoiset arpajaiset. Pyhjärven matkoista myös puhutaan. Yllätysohjelmakin mahdollista. Seu- rustelun sakramenttia unohtamatta. Jossain vä- lissä käsitellään ripeästi myös vuosikokousasiat ja päätetään mm. rekisteröidäänkö seura vai ei.

Osanottomaksu, 15 euroa, sisältää hyvän ruo- ka- ja kahvipöydän antimet. Ennakoilmoittau- tuminen (tarpeellinen kokousjärjestelyjen takia) Irma Karppaselle, p. 03-5143 731 tai Seija Jokiselle p. 040-835 5820 ensi tilassa ja viimeis- tään ti 14.4.2009 mennessä.

Nuoret, lähtekää kyytimiehiksi vanhemmille. Tervetuloa virkistymään yhteisessä tapahtumassa!

www.vplpyhajarvi.fi

Karjalaiset pilkkivät Huittisissa

Perinteinen pilkkikilpailu Huittisten, Vammalan ja Äetsän Karjala-seurojen välillä pidettiin tällä kertaa Huittisissa 5.3. Kokemäenjoella Vesiniityllä. Jää oli riittävän vahvaa vaikka rannat olivat veden vallassa.

Miesten sarjaan saatiin pilkkijöitä kaikista seuroista mutta naisten sarjassa vain Vammalan tytöt uskaltautuivat mukaan. Punnituksessa todettiin ylivoimaiseksi voittajaksi Vammalan **Jyri Karkkinen**, joka tavoitti mahtavan ahvenparven vedellen siitä rannalle lähes kolmisen kymmentä melkoista ahventa ja pikkukalat päälle.

Miehet:

1. Jyri Karkkinen Vammala	4890 g
2. Leevi Orpana Äetsä	3370 g
3. Martti Lotsari Vammala	2260 g
4. Toivo Mustonen Vammala	2240 g
5. Martti Heinola Huittinen	2160 g
6. Aulis Rapeli Äetsä	1530 g
7. Martti Pekkanen Huittinen	1210 g
8. Juhani Kulmala Vammala	1140 g
9. Aulis Piipponen Äetsä	750 g
10. Rauno Pajunen Vammala	500 g
11. Rauno Huppunen Huittinen	470 g
12. Esko Pohjolainen Äetsä	390 g
13. Timo Mäkelä Vammala	360 g

Naiset:

1. Aili Haapanen Vammala	1760 g
2. Helka Mäkelä Vammala	1150 g
3. Katri Pajunen Vammala	1140 g

Komeita ahvenia Jyri Karkisen saaliina.

Katri Pajunen Vammalan Karjalaseurasta ehti vedellä vain yhden isomman ahvenen avannosta jäälle. Kyllä kaloja tuli mutta muut olivat pienempiä.

Pilkkikilpailun punnitusta odotellaan jännittyneenä.

LÄHDE HELIN MUKANA KARJALAAN

10-13.4.09 PÄÄSIÄISMATKA:
Viipuri-Pyhäjärvi-Pietarin IKEA-Käkisalmi
24-28.5.09 Viipuri-Aunus Petroskoi-Kizhinsaari-Sortavala
18-21.6.09 JUHANNUSMATKA:
Viipuri-Pyhäjärvi-Käkisalmi-
Valamon luostari-Metsäpirtti
6-10.7.09 Vartius-Rukajärvi-Vienan Kemi-Solovetskin saari "valkoiset valaat"
25-28.7.09 Viipuri-Pyhäjärvi-Konevitsa-Metsäpirtti
14-17.8.09 Viipuri-Käkisalmi-Valamon luostari-Rautu

Tiedustelut:
Naskalin Manun tyttö Heli Salminen
puh. 050 567 1586 ja
Olli Lönnberg puh. 02 865 2110

Suvannon seudun pitäjä- yhteisöjen matka Rautuun ja Metsäpirttiin 21.-24.5.09.

Matkan hinta: noin 350 euroa, majoitus hotelli Igorassa puolihoidolla
Reitti: Tampere-Helsinki-Vaalimaa.
Tarkemmat tiedot matkasta lähetetään ilmoittautumisen jälkeen.
Sitovat ilmoittautumiset 19.4. mennessä: Markku Paksu, puh. 050-523 9645, Pirkko Hyytiä, puh. 050-544 2854, pirkko.hyytia@kivennapa.fi.

Tutustumme Rautuun 22.5. ja
Metsäpirttiin 23.5. Tule mukaan!

*Hyvää pääsiäisen
aikaa 2009!*

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerho on muuttanut kokoontumispaivää ja -paikkaa! Seuraava tarinatuokio on keskiviikkona 15.4.2009 klo 14 osoitteessa Koulukatu 12 (Tampereen Karjala-seuran kerhohuone). Tervetuloa! Kerhon kevätretki tehdään lauantaina 16.5.2009 historialliseen Katisten Kartanoon Hämeenlinnaan, tiedustelut Laila Innanen puh. 040-5049135. Huhtikuun tarinatuokiossa voi myös ilmoittautua.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerho kokoontuu torstaina 02.04.2009 klo 13 virpomisen merkeissä Lahdessa Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17. tervetuloa.

Laatokan puolustajat kokoontuvat vapaamuotoiseen ja kaikille asiasta kiinnostuneille avoimeen perinnetilaisuuteen Lappeenrantaan 15.-16. elokuuta 2009. Tiedot kokoontumisesta löytyvät internet-osoitteesta <http://perinneyhdistys.suntuubi.com>. Lisätietoja saa myös yhdistyksen puheenjohtajalta Erkki Marttilalta puh 050 3518111 tai sihteeriltä Raili Jantuselta puh 040 8432189.

Lähdetään taas Karjalaan. Matka Pyhäjärvelle 5.-7.09 (su-ti), mukaan mahtuisi 10 henkeä. Majoitus on Musakan Lomarannassa. Matkan hinta 270 euroa, johon sisältyy : matka, majoitus, aamupala ja yksi ruoka, kyläkierrokset, viisumi. Kyydityksistä huolehtii Taksibussit Hongisto ja kuljettaja Jukka Hongisto. Kyselyt ja ilmoittautumiset Esteri Uronen, puh. 044 0804726.

Lahjavihje moneen tarpeeseen

Karjalan Liiton kunniakirjalla kiitetty teos

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta 95 euroa +läh.kulut. Lisätietoja ja tilaukset: www.vpl-pyhajarvi.fi tai larjava@gmail.com tai 050 3425027. Tutustu kotisivuihimme ja kerro niistä myös sukusi nuoremmille.

Lehti numero nro 4 / 2009 ilmestyy huhtikuussa, siihen tarkoitettu aineisto toimitukseen huhtikuun 6. päivään mennessä, kiitos!

OSOITEASIAT KUNTOON!

Vuodenvaihte toi mukanaan kuntaliitoksia ja muitakin muutoksia, jotka vaikuttavat myös Vpl. Pyhäjärvi-lehden osoitteisiin. Varmista, että saat lehtesi ajoissa ja oikeaan osoitteeseen! Ota yhteyttä uuteen osoiteasioiden hoitaajaan eli lehden toimittajaan:

* puh. 040 730 2622
* Vpl. Pyhäjärvi-lehti,
Rautasementtie 375, 37550 Lempäälä.
* marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi.

vpl. Pyhäjärvi

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Toimitus, päätoimittaja
Rautasementtie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%